Sherlock Holmes

6,90 TL

Sokaktaki Bir Deli

SIR ARTHUR CONAN DOYLE

MITRA

SHERLOCK HOLMES

SOKAKTA BİR DELİ

ARTHUR CONAN DOYLE

Sokakta Bir Deli

Orijinal Adı: Complete Works Arthur Conan Doyle

Mitra Yayınları
1. Basım: Ağustos 2012

Yayıncı**: Ali Öztürk**
Çeviren**: Barış Satılmış**
Kapak Uygulama**: Yunus Karaaslan**
Sayfa Tasarımı**: Adem Şenel**

ISBN: 978-605-5752-34-7

Baskı ve Cilt: Hat Baskı Sanatları Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi A Blok
No: ZA 5 Topkapı / İstanbul
Tel: 0212 613 75 96

© Mitra Yayınları
Selamiali Mah. Şetaret Sok. No: 4/A
Üsküdar / İstanbul
Tel: 0 216 391 91 16
www.mitrayayinlari.com
e-mail: mitra@mitrayayinlari.com

SHERLOCK HOLMES

SOKAKTA BİR DELİ

ARTHUR CONAN DOYLE

İngilizceden Çeviren**: Barış Satılmış**

Mitra Yayınları

1 - BENEKLİ KURDELA

Karnım doyunca, eski defterleri karıştırdım. Sekiz yıldan beri dostum olan Sherlock Holmes'un yöntemlerini incelemekteyim. Notlarıma göz gezdirdiğim zaman, olağanüstü yetmiş meseleye rastlıyorum. Feci, komik, acayip olanları var, ama hiç biri sıradan, basit değil. Sebebi meydanda, Holmes herhangi bir işle uğraşmaz, o para kazanmak için değil, meslek aşkı uğruna, çalışır. Bunun için sıradan olaylara karışmaz, ona olağanüstü, şeytanın karıştığı meseleler lâzımdır.

Bana kalırsa Sherlock Holmes'un üzerine aldığı "Şeytanın karıştığı" en acayip iş de, Surrey'de temasa geçtiği Roylott Stoke Moran ailesi macerasıdır.

Bu macera, Baker Street'teki evinde Sherlock Holmes'le beraber oturduğum zamana aittir. Eğer namus sözü vermemiş olsaydım, bu macerayı daha önce açıklardım. Namus sözü verdiğim kadın geçen ay öldü, verdiğim sözü tutmayabilirim artık. Hem bu meselenin iç yüzünü açıklamakta da fayda vardır. Doktor Grimesby Roylott'un ölümü halk arasında birçok söylentilere yol açmıştı. Hakikat de korkunçtur ama söylenenler kadar değil.

Bir Nisan sabahı erkenden uyandım, çünkü Sherlock Holmes giyinmiş olarak başucumda duruyordu. Dostumda erken kalkmış bir insan hali yoktu. Saatin yediyi çeyrek geçtiğini görünce, Holmes'e hem hayretle, hem sitemle baktım. Benim değişmez alışkanlıklarım vardır, rastgele saatte rahatsız edilmek istemem.

Sherlock Holmes:

—Sizi uyandırdığıma müteessifim, dedi, fakat başa gelen çekilirmiş: Bayan Hudson'u uyandırmışlar, o da beni uyandırdı, ben de sizi uyandırdım.

—Ne oluyor? Yangın mı var?

—Hayır yangın değil, müşteri geldi.

—Ne müşterisi?

—Son derece heyecanlı bir genç kadın gelmiş, beni hemen görmek istiyormuş. Salon da insanları uyandıran kadının, her halde önemli bir işi olsa gerektir. Eğer enteresan, bir işse, başından dinlemek istersiniz değil mi?

Bunun için sizi uyandırdım.

—İyi ettiniz.

Tahkikat sırasında Holmes'un yanında bulunmaktan daha büyük zevkim yoktu. Mantığı o derece hızlı gelişirdi ki, bunda önseziyle âdeta rekabet ederdik. Buna hayrandım. Tahminlerini sağlam temele dayandırır, tahlil kudretine sunulan en karışık işleri bu sayede aydınlatırdı. Hemen kalkıp giyindim.

Biz salona girince, kalın siyah peçeli, siyahlı bir kadın ayağa kalktı.

Holmes cana yakın bir sesle:

—Günaydın bayan, dedi.

Kadın sesi titriyordu:

—Günaydın . . .

—Sherlock Holmes benim. Size iş arkadaşım ve dostum doktor Watson'u takdim ederim. Onun önünde benim önümde konuşur gibi serbest konuşabilirsiniz…

Şöminede yanan odunlara göz attı:

—Bayan Hudson salonu ısıttığına iyi etmiş. Şöminenin başına oturunuz. Size bir fincan kahve ikram edeyim, ürperiyorsunuz.

Kadın ocağın başındaki iskemleye oturdu:

—Soğuktan mı ürperiyorsunuz?

—Ya neden ürperiyorsunuz?

Peçesini kaldırdı, yürekler acısı bir sinir buhranı geçirmekte olduğunu gördük. Yüz çizgileri gergin, rengi sarıydı, yerlerinden uğramış gözlerinde müthiş bir korku ifadesi vardı: Peşinden kovalandığından kaçacak delik arayan bir mahlûka benziyordu.

Saçlarına ak düşmüştü ama yaşı otuzdan fazla değildi. Bitkin ve şaşkındı. Sherlock Holmes keskin bakışlarını kadına dikti. Sonra yaklaştı, koluna okşar gibi dokunarak tatlı bir sesle:

—Artık korkmayın, dedi. Bu meseleyi çabuk halledeceğimize eminim. Bu sabah trenle geldiniz değil mi?.

Kadın büsbütün şaşaladı:

—Beni tanıyor musunuz?

—Hayır, nereden tanıyayım?

—Trenle geldiğimi nereden biliyorsunuz?

—Sol eldiveninizin avuçbaşı iliğinde bir dönüş bileti gördüm; Sabah karanlığı sokağa çıkmış, tek atlı, iki tekerlekli bir arabayla bozuk yollardan geçip gara ulaşmışsınız.

Kadın irkildi ve gözleri biraz daha açılmış, dehşetle dostuma baktı.

Sherlock Holmes gülümsedi:

—Sakın beni falcı sanmayın bayan. Sol kolunuzda taze çamur lekeleri var. Ancak iki tekerlekli arabalar içeri çamur fırlatır. Arabacının solunda oturduğunuzu da söyleyebilirim.

—Evet. Saat altıda evden çıktım, altıyı yirmi geçe Leatherhead'e geldim, Londra'ya giden ilk trene bindim.

"Artık tahammülüm kalmadı Bay Holmes, bu böyle devam ederse çıldıracağım. Beni koruyacak hiç kimsem yok. Biri var, benimle alâkadar olan biri var ama o zavallı da bana yardım edemez. Sizden bahsedildiğini duydum Bay Sherlock Holmes. Sizden Bayan Farintosh bahsetti. Yardıma muhtaç olduğu zaman kendisine yardım etmişsiniz. Adresinizi o verdi. Bana da yardım edemez misiniz? İçinde çırpındığım karanlıkta hiç değilse aydınlık bir nokta görebilsem! Şu anda, bana edeceğiniz hizmete karşı hiçbir şey vermeyi vaat edemem. Fakat bir iki aya kadar evleneceğim, evlendikten sonra gelirimden faydalanmaya başlayacağım. O zaman borcumu öderim.

Holmes masasına gitti, bir çekmeyi çekti, fiş dosasını çıkardı, karıştırdı:

—Farintosh! Dedi. Tamam!. Meseleyi buldum. Opal taşlı bir taç işiydi . . . daha o zaman tanışmamıştık Watson.

Kadına döndü:

—Sizin işinizle meşgul olacağım bayan ve arkadaşınıza nasıl yardıma gayret ettimse, size yardım için de aynı gayreti göstereceğim. Ücretime gelince, mesleğim bunu kat kat ödemektedir. Eğer işinizi takip için masraf etmem icap ediyorsa, bütçemin izin verdiği nispette harcarım, siz bana bu

masrafları ilerde ödersiniz. Şimdi bana işi etraflıca anlatmanızı rica ederim.

Kadın derin bir iç çekti:

—Bulunduğum durumun korkunç tarafı, endişelerimin açık ve belirgin olmaması ve sizden başka birine anlamsız görünecek ufak tefek vak’alara dayanmasıdır. Örneğin bu konuda fikrini almak istediğim, bana yardım etmesini dilediğim insan, anlattıklarımı çok sinirli bir kadının kuruntusu sanıyor. Bunu açıkça söylemiyor, fakat sesimin sakin ahenginden, bakışlarını bakışlarımdan anlattıklarıma inanmadığını anlıyorum.

“Bana, insanların ne derece kötülük edebileceklerini kavradığınızı temin ettiler Bay Holmes. Öyleyse beni, her adım başında maruz bulunduğum tehlikeden koruyabilirsiniz.

—Sizi dikkatle dinliyorum bayan.

—İsmim Hele Stoner’dir. İngiltere’nin en eski Saksonyalı ailelerinden birine mensup üvey babam Roylott Stoke Moran’la Surrey’in o batı kısmının en ucunda oturuyorum.

Holmes başını salladı:

—Vaktiyle bu aile İngiltere’nin en zengin ailesinden biriydi. Arazileri, Berkohire’de kuzeye, Hampshire’de batıya doğru yayılıp uzanmaktaydı. Geçen yüzyılda, birbiri ardı sıra dört mirasçı har vurup harman savurdular, rejans devrinde de bir kumarbaz aileyi tam iflâs ettirdi. Elde yalnız birkaç hektar araziyle iki yüz yıllık bir ev kaldı, bunlar da ipotekli.

“Son sahibi çok sefil bir hayat sürmüş: Müthiş bir aristokrat hayatı. Fakat tek oğlu, benim üvey babam, yeni hayat şartlarına uymak gerektiğini anlamış. Biraz borçlanmış, tıp tahsilini bitirip Kalküta’ya yerleşmiş, azmi ve iyi doktor olması sayesinde tutunmuş. Fakat bir gün, evden öteberi çalındığına kızıp Hintli uşağını dayaktan öldürmüş ve asılmaktan güç kurtulmuş. Uzun müddet cezaevinde yattıktan sonra İngiltere’ye dönmüş: Ama dönen artık o eski adam değildi, hayata küsmüş, ümitleri suya düşmüş bir insandı.

“Doktor Roylott Hindistan’dayken, Bengal topçu tümeni tuğgenerali Stoner’den genç yaşında dul kalan annemle evlendi. Julie ile ikiz kardeştik, annem doktora vardığı zaman iki yaşındaydık. Annem çok zengindi, yılda bir milyona yakın geliri vardı. Bütün servetini vasiyetnameyle doktora bıraktı; doktor, evleneceğimizi göz önünde tutarak bize senede bir miktar para

ayıracaktı.

“İngiltere’ye döndükleri bir müddet sonra annem öldü. Bundan sekiz sene evvel Creve civarında bir tren kazasında kurban gitti. Bunun üzerine Londra’ya yerleşmekten vazgeçen doktor bizi Stoke Moran’a atalarından kalan eve götürdü.

“Annem bize her ihtiyacımızı karşılayacak kadar para bıraktığından, sıkıntı çekmeyecektik.

“Fakat üvey babamız değişti. Eski evde Roylatt’lardan birini görünce sevinen konu komşuyla ahbaplık edecek yerde eve kapandı, arada sırada sokağa çıktığı zaman da önüne gelenle kavga etti. O ailede hiddetlenmek huyu âdeta irsiydi. Üvey babamda ise bu huy, sıcak iklimin tesiriyle bir kat daha şiddetlenmişti. Yakışmayacak birkaç kavga olayı oldu, ikisi mahkemeye intikal etti. Kasabada herkes ondan korkuyor, onu gören kaçıyordu, çünkü Herkül kadar kuvvetliydi, hiddetlenince kendini tutamıyordu.

“Geçen hafta nalbandı köprüden nehre attı. İş mahkemeye düşmesin diye elimde ne kadar para varsa verdim.

“Üvey babamın yegâne dostları Çingeneler. Onların, böğürtlen bürümüş arazisinde kamp kurmalarına izin veriyor, bazen çadırlarına gidip oturuyor, hafta sonlarında da onlarla beraber yürüyüşe çıktığı oluyor.

“Hindistan hayvanlarına karşı da sevgisi var. Biri ona muntazaman Hindistan’dan hayvan yolluyor. Şu anda evde bir şebek maymunu ile bir yaban kedisi başıboş dolaşıp durmakta.

“Kardeşim Julie ile rahat bir ömür sürmediğimizi anlamışsınızdır. Uşak, hizmetçi oturmuyordu, uzun zaman evin bütün işini biz görmek zorunda kaldık. Julie öldüğü zaman otuz yaşında yoktu, ama onun saçları da, benimkiler gibi, vakitsiz ağarmıştı.

—Demek kız kardeşiniz öldü?

—Evet. Tam iki sene evvel. Ben de size şimdi onun ölümünden bahsedecektim. Anlattığım gibi kendi seviyemizde, yaşıtımız kimseyi görmüyoruz, yalnız Harrow civarında teyzemiz Honoria Vestphail vardır, hiç evlenmemiştir; arada sırada izin alıp ona gidiyorduk.

İki sene evvel Julie, teyzemin evinde bir deniz subayı tanıdı, nişanlandılar. Eve dönünce üvey babasına nişanlandığını söyledi, doktor ses çıkarmadı.

Fakat düğününe on beş gün kala müthiş bir şey oldu, tek dostum, kardeşim öldü.

Sherlock Holmes koltuğuna yaslanmış, başını yastığa dayamış, gözlerini yummuştu. Sözün burasında gözlerini açıp kadına şöyle bir baktı:

—Olup bitenleri aynen ve tam anlatınız; diye mırıldandı.

—Benim için güç bir şey değil… Olup bitenler hafızama kazındı… Evimizin çok eski olduğunu söylemiştim. Bir tarafında oturuyorduk. Salonlar binanın orta kısmında olduğundan yatak odaları yer katındadır. Bu odalardan ilki doktorun, üçüncüsü benim odamdır. Julie’ninki ikinci odaydı. Bu odaların arakapısı yoktur ama, aynı koridor üstündedirler. İyi anlatabiliyor muyum?

—Evet, çok iyi anlatıyorsunuz.

—Bu üç oda da bahçeye bakar. O gece doktor Roylott odasına erken çekildi; fakat Julie sigara kokusundan uyumadığını anladı. Üvey babam sert Hindistan tütünü içer. Julie benim odama geldi, düğününden bahsettik, saat on bire doğru kalktı, odasına gidecekti. Kapıyı açacağı sırada durakladı:

—Helene, dedi, gece karanlığında hiç ıslık duydun mu?.

—Hiç duymadım.

—Herhalde uykunda ıslık çalmazsın ya?

—Çalmam sanırım. Neden sordun?

—Çünkü birkaç gecedir, hep saat üçe doğru, herkesin duyması istenmiyormuş gibi çalınan bir ıslık duyuyorum. Nereden geldiğini söyleyemeyeceğim, ya yandan veya bahçeden geliyor. Senin de bu ıslığı duyup duymadığını merak ediyordum.

—Ben hiç duymadım. O Allahın belâsı Çingeneler çalıyordur.

—Olabilir. Fakat bahçede çalınsaydı sende duyardın.

—Benim uykum seninki kadar hafif değildir.

—Her neyse, ehemmiyetli bir şey değil.

Gülümsedi, çıktı, kapımı kapadı, kapısını sürmelediğini duydum.

Sherlock Holmes sordu:

—Yok canım? Geceleri oda kapınızı sürmeler miydiniz?

—Her gece.

—Sebep?

—Doktor Roylott'in bir yaban kedisiyle bir şebeği var demiştim ya. Kapımızı sürmelemeden içimiz rahat etmiyordu.

—Pekalâ. Devam ediniz.

—O gece beni bir türlü uyku tutmadı. Bir önsezi uykumu kaçırıyordu. İkiz olduğumuzu hatırlatayım; ikizler arasındaki bağlar çok sağlam ve çok hassastır. Esasen berbat bir geceydi; rüzgâr uğulduyor, yağmur camları kamçılıyordu.

Ansızın fırtınanın gürültüsünü korkudan haykıran vahşi bir kadın çığlığı bastırdı. Kız kardeşimin sesini tanıdım. Yatağımdan fırladım, bir şala büründüm, koridora çıktım. Kapımı açarken kardeşimin bahsettiği ıslığı duyar gibi oldum, ıslığın arkasından, bir iki saniye sonra, sanki yere ağır madenî bir şey düşmüş gibi bir ses işittim.

Koridorda koşmaya başladım, kız kardeşimin kapısı açıldı. Korkudan taş kesilip baktım: Kim çıkacaktı? Koridorun ışığında Julie göründü. Korkudan yüzü bembeyazdı, yardıma çağırır gibi ellerini salladı, sarhoş gibi başını tutamıyordu.

Koştum, beline sarıldım, fakat dizleri büküldü, yere çöktü. Istırap içinde kıvranıyordu, vücudu yay gibi bükülmüştü.

Evvelâ beni tanıyamadı sandım, fakat üstüne eğilince, ömrümün sonuna kadar kulağımdan gitmeyecek bir sesle haykırdı:

—Aman yarabbi!... Helene !... Kurdele!... Benekli kurdele!...

Bana başka bir şey daha söyleyecekti, parmağını doktorun odasına doğru uzattı, fakat yine ıspazmoza yakalandı, konuşamadı.

Avaz avaz bağırarak üvey babamın odasına koştum, robdöşambrını giymeye çalışarak çıkıyordu. Kız kardeşimin yanına geldiği zaman Julie kendini kaybetmişti. Doktor, Julie'ye, dişlerini aralayıp biraz konyak içirmeye uğraştı, kasabadan doktor çağırttı, kız kardeşim komadan kurtulamadı, kendine gelemeden öldü. İşte sevgili kardeşimi böyle kaybettim.

Sherlock Holmes doğruldu.

—Biraz müsaade edin, dedi, bir şey soracağım.

—Buyurunuz.

—Islıkla madenî sesi duyduğunuza emin misiniz?

—Evet.

—Yemin eder misiniz?

—Tahkikat sırasında savcı da bunu sordu. O sesleri duyduğuma eminim, fakat yemin edemem, çünkü fırtına gürültüsü arasında yanılmış olabilirim. Evin her tarafı çatırdıyordu.

—Kız kardeşiniz giyinik miydi?...

—Hayır, gecelikleydi. Sağ elinde yanmış bir kibrit, sol elinde kibrit kutusu vardı?

—Doktor Roylott'un gidişatını kimse beğenmediğinden ince eleyip sık dokudu, fakat ölüm sebebi anlaşılamadı. Ben ifademde kapısının sürmeli olduğunu söyledim. Pencerelerin kapakları her gece sıkı sıkı kapanırdı. Pencereler demir parmaklıdır.

Duvarlar muayene edildi. Sağlamdı. Yer döşemeleri muayene edildi. Hiçbir netice alınamadı. Şömine genişti, fakat baca ağzı demir çubukları dört çengelle tutturulmuştu. Kız kardeşlerimin odasında kendisinden başka kimse bulunmadığına şüphe kalmadı. Vücudunda de hiçbir yara bere, boğuşma, zorlama işareti görülmedi.

—Zehirlenme olması ihtimali üzerinde duruldu mu?

—Evet, fakat doktorların tetkikleri olumsuz çıktı.

—Peki, size göre kız kardeşiniz neden öldü?

—Bana kalırsa korkudan öldü. Ama korktuğu neydi? İşte bunu tasavvur edemiyorum.

—O gece evin yakınlarında Çingeneler var mıydı?

—Her zaman vardır.

—Benekli kurdele nedir?

—Ya sayıkladı veya Çingenelerin başlarına bağladıkları renk renk mendilleri ima etti.

Holmes başını salladı, benekli kurdelenin izahı bu olamazdı.

—Çok derinlerde yüzüyoruz, dedi, devam edin.

—İki sene geçti. Son günlere kadar tek başıma, münzevi bir ömür sürdüm. Bir ay evvel, çok eskiden tanıdığım ve sevdiğim bir arkadaşım benimle evlenmek istediğini söyledi. Reading Civarında, Crane Vatır'de oturan Bay Armitage'in ortanca oğlu Percy Armitage ile evlenme kararı verdik.

Evvelki gün konağın batı kanadında biraz tadilat yapıldı. Benim odamın duvarı delindi, ben de kız kardeşimin öldüğü odada, onun yatağında yatmak zorunda kaldım.

Geçen gece uyku tutmadı, kız kardeşimin feci akıbetini düşünürken, Julie'nin ölmeden önce duyduğu ıslığı duymayayım mı? Ne derece korktuğumu tasavvur edersiniz.

Yataktan fırlayıp lâmbayı yaktım. Hiçbir şey göremedim fakat korkudan tekrar yatamadım, giyinip sabahı bekledim, şafak sökerken Couronne hanımın arabasına binip istasyona gittim, trenle buraya geldim. Size sığındım.

—İyi ettiniz… Ama olup biten her şeyi bana anlattınız mı?

—Evet anlattım.

—Hayır bayan Stoner, bana her şeyi anlatmadınız, üvey babanızı koruyorsunuz!

—Yani ne demek istiyorsunuz!.

Holmes cevap verecek yerde kızın kolunun dantel yerini kaldırdı, bileğinde beş mor nokta vardı: Dört parmakla bir başparmak yeri…

—Size çok sert davranıyor.

Helene Stoner kızardı:

—Çok serttir, ne derece kuvvetli olduğunu da fark etmez…

Bunu uzun bir sessizlik takip etti. Holmes, elini çenesine dayamış şöminedeki ateşi seyrediyordu. Nihayet:

—İşte karışık bir iş dedi. Hareket plânını çizmeden önce ufak tefek binlerce şey var ki, onların mahiyetlerini bilmeliyim. Fakat kaybedecek vaktimiz yok. Bugün Stoke Morane'a gidersek, babanızdan gizli o odaları görebilir miyiz?

—Bugün mühim bir iş için şehre gideceğini söylemişti. Akşama kadar gelmez. Evde ihtiyar bir hizmetçi var ama o da kafadan sakat, ona sizi göstermem.

—Peki. Watson bir diyeceğiniz var mı?

—Hiçbir diyeceğim yok.

—O halde beraber gideriz. Şimdi ne yapacaksınız bayan Stoner?

—Çarşıya gideceğim. Londra'ya gelmişken bir iki eksiğimi tamamlayayım. Öğle treniyle dönerim.

—Biz de öğleye doğru geliriz. Benim de bu sabah bazı işlerim var. Kahvaltı etmez miydiniz?

—Hayır, teşekkür ederim. Size derdimi döktüm, içim rahatladı, omzumdan bir yük kalkmış gibi hafifledim.

Siyah peçesini indirip gitti.

Koltuğuna yaslanan Holmes sordu:

—Bu işe ne dersiniz Watson?

—Uğursuz bir işe benziyor.

—Doğru, oldukça uğursuz…

—Eğer bu kız doğru söylediyse, tavanda, yer döşemelerinde gedik yoksa, baca ağzı demir parmaklıysa, kız kardeşi odada yalnızdı.

—Peki ya ıslıkla, kızın son nefesinde bahsettiği benekli kurdele nedir?

—Ne bileyim.

—Bir ıslık duyulmuş, yakınlarda Çingeneler varmış, üvey babanın da, üvey kızının evlenmesinin işine gelmediği ve buna mâni olmak istediği muhakkak… Kız son nefesinde benekli kurdeleden bahsediyor, Bayan Helene Stoner madem ki bir ses duyduğunu söylüyor. Demek ki, pencere demirlerinden biri sökülüp yerine konmuş… Esrarın bu esaslara dayandığını

tahmin ediyorum.

—Öyleyse Çingeneler ne yaptı?

—Bu hususta şimdilik bir şey söyleyemem.

—Herhalde tahminlerinizi çürütecek birçok şey var.

—Malûm. Bunun için hemen bugün Stoke Morane'a gidiyoruz. Bakalım tahminlerimi çürütecek şeyler sağlam ve sarsılmaz şeyler mi, yoksa onları bertaraf edebilir miyiz?… Yahu bu gürültü de nedir?

Kapı açıldı, eşikte dev cüsseli bir adam göründü. Acayip kıyafeti vardı, noter de diyebilirdiniz köylü de . . . şapkası yüksek kalıplı, siyahtı. Redingotlu ve çizmeliydi, elinde bir av kamçısı sallıyordu. O kadar uzun boyluydu ki, şapkası kapının üst pervazına değiyordu. O kadar iriydi ki, vücudu kapıyı tıkamıştı.

Ablak, kırışık, güneşten yanmış binbir ihtiras ifadesi beliren yüzü bir bana, bir Holmes'e dönüyordu. İçeri çökük gözleri hiddetliydi, ateş püskürmekteydi. Kocaman gaga burnuyla ihtiyar bir kartalı andırıyordu.

Homurdanır gibi sordu:

—Holmes hanginizsiniz?

Dostum serinkanlı cevap verdi:

—Benim. Kendinizi tanıtmanızı bekliyorum.

Adam yine homurdanır gibi konuştu:

—Doktor Grimesby Roylott.

Sherlock Holmes yine serinkanlı olarak karşılık verdi:

—Ya, demek sizsiniz?

—Evet benim.

—Buyurun, oturun.

—Gerek yok. Üvey kızım biraz evvel evinizden çıktı. Peşindeydim. Size ne anlattı?

Sherlock Holmes sordu:

—Senenin bu mevsimine göre hava çok soğuk değil mi?!

İhtiyarın sesi kükredi:

—Size ne anlattı?

—Fakat safran gülleri bol olacakmış!...

Adam kırbacını kaldırıp üzerimize yürüdü:

—Siz beni atlatmaya mı bakıyorsunuz!... Sizin kim olduğunuzu biliyorum… Sizden çok bahsedildi: Her işe burnunu sokan Holmes değil mi?

Dostum tatlı tatlı gülümsedi.

—Kahve dövücünün hınk deyicisi Holmes!.

Holmes sırıttı:

—Scotland Yard’ın cankurtaran simidi Holmes!...

Holmes’un keyfi geldi:

—Pek hoşsohbetsiniz doktor, ama giderken kapıyı kapayın da cereyan yapmasın!

—Canım istediği zaman giderim!

—Hay hay!.

—Küstahlık edip işlerime burnunuzu sokmayın!.

—Başüstüne!.

—Bayan Stoner’in buraya geldiğini biliyorum.

—İyi ediyorsunuz.

—Onu takip ettim.

—İyi ettiniz.

—Dikkatli olun, kendinizi koruyun. Bana karşı koymak tehlikelidir.

Şömineye gitti, demir maşayı aldı, kocaman elleriyle tutup büktü ve tehdit etti:

—Yolumun üstünden çekilin!.

Büktüğü maşayı ocağın kenarına fırlatıp çıktı.

Holmes kahkahayla güldü:

—Çok medeni adam!... Tam salon adamı!...

—Allah için!...

—Ben onun kadar iri yarı değilim ama, biraz daha kalsaydı, bileklerimin kendi bileklerinden daha az kuvvetli olmadığını ispat edecektim.

Konuşurken maşayı aldı ve kendini hiç sıkmadan doğrulttu.

—Aferin Holmes!.

—Benim bu kadar kuvvetli olduğumu bilmiyordunuz?

—Biliyordum, ama görmek hoşuma gitti.

Holmes düşünüyordu. Sordum:

—Şimdi ne yapacaksınız?

—Herhalde onun küstahlığına, cüretine kulak asacak değilim.

—Evine gidecek misiniz?

—Gideceğiz.

—Sizi resmi polis sanıyor.

—Ne sanırsa sansın. Buraya gelmesi merakımı kamçıladı…

—Kız ihtiyatsızlık etmiş.

—Evet. Fakat, üvey babasının kendisini takip etmesine mâni olamadığına pişman olmayacağını umuyorum.

—Bu ümide neden kapılıyorsunuz?

—Sonra anlatırım Watson, şimdi kahvaltı edelim…

—Daha sonra?

—Ben bir yere kadar gideceğim.

—Bu iş için mi?

—Evet, lâzım olan bilgiyi alabileceğini sanıyorum.

•••

Sherlock Holmes eve döndüğü zaman saat bire geliyordu.

Önce gözüme elindeki mavi kâğıt ilişti. Bir sürü yazı yazılmış, planlar çizilmişti.

—Ne haber Holmes?

—Raylott'un ölen karısının vasiyetnamesini okudum. Arazinin bugünkü gelirini hesapladım. Kadın öldüğü zaman toprakları kendisine senede bin yüz sterlin getiriyormuş, bugünse, hububat fiyatları düştüğünden yedi yüz elli sterlin getiriyor. Kızların evlenince iki yüz ellişer sterlin gelirleri var demektir. Eğer kızların ikisi de evlenselerdi üvey baba çok parasız kalacaktı. Hatta birisi evlense, gelir bir hayli eksilecekti.

Holmes memnun, ellerini ovuşturdu:

—Bu sabahki, çalışmam boşa gitmedi. Üvey baba elbette üvey kızlarının evlenmelerini istemez. Buna kanaat getirdim.

—Şimdi ne yapacağız?

—Bu işi sürüncemede bırakamayız. Moruk işine burnumuzu soktuğumuzu biliyor. Eğer hazırsanız hemen bir arabaya binip Waterloo istasyonuna gidelim. Ceplerinizden birine tabancanızı koymanızı rica ederim. Demir bükenlere karşı tabanca en iyi müdafaa silâhıdır. Tabancanızla diş fırçalarımızı alalım, başka bir şey istemez.

Bir araba çağırtıp bindik, istasyona kadar konuşmadık. Şansımıza Leatherhead'a kalkan bir tren varmış.

Leatherhead'de istasyon otelinin arabasını kiralayıp Surrey'in yolunu tuttuk. Altı yedi kilometrelik yol güzel bir arazi ortasından geçer. Hava da çok güzeldi. Güneşliydi, gökte pamuk yığınına benzer beyaz bulutlar vardı. Ağaçlar ve yol kenarındaki çitler tomurcuklanmaya başlamıştı. Etraf burcu burcu nemli toprak kokuyordu.

Ben tabiatın bu güzelliğini, takip etmeğe gittiğimiz uğursuz işle nasıl tezat teşkil ettiğini düşünüyordum.

Dostumsa, şapkasını gözlerinin üstüne eğmiş, çenesini göğsüne dayamış, derin bir düşünceye dalmıştı. Ansızın omzuma vurup uzakta bir şeye işaret etti:

—Şuraya bakın!

Hafif bir meyilde, sık ağaçlı bir parkı gösteriyordu. Meylin en yüksek

yerinde ağaçlar bir küme teşkil etmişti.

Dalların arasından eski bir evin çatısıyla damı görünüyordu.

Holmes arabacıya sordu:

—Orası Stoke Morone mi?

—Evet efendim, Doktor Grimesby Roylott'un mâlikânesi.

—Tamir edilen bir bina varmış öyle mi?

—Evet efendim.

—Bizi oraya götürün.

Arabacı soldaki damları gösterdi:

—İşte kasaba. Ama konağa gidecekseniz şu kısa yokuşu tırmanıp, tarlalar arasındaki kestirmeden gidiniz… Bakınız bir kadın dolaşıyor.

—Bayan Stoner olacak Evet, hakkınız var, oradan gitmeliyiz.

Arabadan indik, parayı verdik, araba Leatherhead'a döndü, biz de yokuşu tırmanmaya başladık. Holmes:

—İsabet dedi, çok isabet.

—İsabet olan nedir?

—Arabacı bizi mimar sandı.

—Bundan ne çıkar?

—Dilini tutmazsa, yapıya mimarları götürdüğünü söyler.

Arabacının tarif ettiği yoldan doktorun malikânesine ulaştık. Holmes:

—Günaydın Bayan Stoner, dedi. Görüyorsunuz ya, sözümüzde durduk.

Kız bizi görünce koşarak karşıladı, sevindiği güler yüzünden belliydi.

Ellerimizi sıktı:

—Dört gözle sizi bekliyordum. İş yolunda. Doktor şehre indi. Bu akşam geç vakit gelir.

Holmes gülümsedi:

—Kendisiyle tanışmak şerefine nail olduk.

—Sahi mi söylüyorsunuz?

Kızın gözleri faltaşı gibi açılmıştı:

—Nerede gördünüz onu?

—Bize geldi.

Holmes doktorun odaya nasıl girdiğini, neler söylediğini anlattı. Bayan Stoner sarardı.

—Beni takip etmiş!

—Öyle olacak.

—O kadar kurnazdır ki, beni gözlüyor mu, gözlemiyor mu farkına varamıyorum.

Biraz düşünüp sordu:

—Dönünce acaba bana ne diyecek?

—Korunmaya, sakınmaya başlasın. Belki kendinden daha kurnaz bir çıkar karşısına.

—Ben ne yapacağım?.

—Siz odanıza kapanıp oturacaksınız.

—Ya…

—Anladım, zorbalığa kalkışırsa teyzenize kaçarsınız. Şimdi vakit kaybetmeyelim. Bize odaları gösterin.

Bina külrengi taştandı, yer yer yosun tutmuştu. Orta kısmı yüksekti, iki kanadı yengeç kıskacı gibi iki yana kıvrık uzanıyordu.

Kanatlardan birinde camlar kırıktı, pencerelere tahta kaplanmıştı. Damda bir oyuk görünüyordu, sözün kısası harap bir şatoydu.

Orta kısmı az çok onarılmıştı, hele sağdaki blok yeniydi, pencerelerde perde vardı ve bacadan mavi bir duman tütüyordu. Demek ki, oturulan kısım o kısımdı.

Duvarlardan birine iskele kurulmuştu, taşlardan biri delinmişti, fakat işçi görmedik.

Holmes bakımsız bahçede ağır ağır yürüyor, pencerelerin dış taraflarını

dikkatle gözden geçiyordu.

Bir aralık kıza sordu:

—Burası değil mi?

—Evet, burası.

—Bu sizin yatak odanızın penceresi olacak.

—Evet.

—Ortadaki kız kardeşinizin, sondaki, orta kısmın yanındaki de üvey babanızın odasının penceresi değil mi?

—Evet, ama şimdi ben ortadaki odada yatıyorum.

—Tamirat bitene kadar herhalde?

—Evet.

—Ama tamirat pek acele bir iş değil gibi geliyor bana.

—Acele tamire ihtiyaç gösteren hiçbir yer yoktu.

—Öyleyse?

—Galiba oda değiştirtmek için bir bahane.

—Bu sözünüz kulaklarınızda küpe olsun.

—Mühim mi?

—Çok… Şimdi gelelim bu kanadın öbür tarafına.

—Odaların koridoru var.

—Üç odanın kapısı da o koridora açılıyor demiştiniz.

—Evet.

—Koridora açılan pencere yok mu?

—Var amma, bir insan geçemeyecek kadar küçük ve dar.

Sherlock Holmes biraz düşündü.

—Demek ki, geceleri kapılarınızı sürmeledikten sonra, koridordan odalarınıza girmek için imkân ve ihtimal yoktu?

—Şimdi bizi odanıza götürmenizi rica ediyorum.

—Lütfen panjurları kapatın.

Kız panjurları kapadı.

Holmes uzun müddet açık pencereden bakmıştı. Sonra yine bahçeye çıkıp panjurları dışarıdan açmaya uğraştı, muvaffak olamadı.

Bıçak girecek bir gedik aradı. Yoktu. Pertavsızını çıkarıp rezeleri muayene etti. Sağlam demirdendi, kunt harçla yerlerine sağlam oturtulmuştu.

Kararsız bir halde çenesini okşadı:

—Hımmmm!...

Nihayet sordum:

—Ne var üstat?

—Sebep?

—Tahminim çatallaşıyor.

—Panjurlar kapanıp arkadan kol demiri vurulunca pencereden kimse giremez.

—Şu halde?

—Tekrar içeri girip bakalım, başka bir koz bulamaz mıyız?

Yan kapıdan koridora girdik. Holmes üçüncü odayla ilgilenmedi. Bayan Stoner'in şimdi yattığı, kız kardeşinin öldüğü odayla meşguldü.

Alçak tavanlı, koca şömineli, her eski sayfiye evleri odasına benzer daracık bir odaydı. Bir köşede bir dolap, bir köşede karyola vardı. Tuvalet masası pencerenin solundaydı. İki iskemle ve dört köşe bir yer halısıyla odanın döşemesi tamamlanıyordu.

Duvar pervazlarıyla kirişler meşe ağacındandı, kurt yeniği içindeydi. Galiba şatonun yapıldığı zamandan kalmıştı bunlar.

Holmes iskemlelerden birinin bir köşeye çekip oturdu, sessiz sedasız odayı tetkik etti.

Nihayet sapı yastıkta duran bir çıngırak kordonunu gösterdi:

—Kordon çekilince çıngırak nerede çalar?

—Hizmetçi odasında.

—Yeni konmuşa benziyor.

—Üç dört sene evvel kondu.

—Kız kardeşiniz mi koydurdu?

—Hayır. O bu çıngırağı hiç çalmadı. Biz kendi işimizi kendimiz görürdük.

—Bu kadar güzel bir çıngırak kordonuna hiç gerek görmüyorum…

—Affedersiniz, biraz yer döşemesiyle meşgul olmak istiyorum.

Çömeldi, sonra ellerini de yere dayayıp uzandı, pertavsızla döşeme aralıklarını dikkatle inceledi, sonra duvar başlangıcındaki kirişlere baktı. Sonra kalktı, karyolaya gitti, bir müddet seyretti: Gözü duvar boyu yatağa sarkan kordona iliști.

Birdenbire kordonu tutup çekti:

—A! Bu kordonun ucunda çıngırak yok!...

—Çalmıyor mu?

—Çalmıyor ya. Hatta ucu tele de bağlı değil. Tuhaf şey! Bakın, kordonun öbür ucu hava deliği ağzında bir çengele bağlı.

Kız şaşırdı:

—Sahi tuhaf! Ama dikkat etmemiştim.

Holmes elini kordondan çekemiyordu:

—Çok tuhaf!. Bu odada tuhaf olan bir iki şey daha var.

—Neler?

—Meselâ bir odadan öbür odaya hava deliği açmak için insan deli olmalıdır. Hava deliği hiç değilse koridora açılır.

Bayan Storner:

—Bu delik de yeni açıldı; dedi

Holmes sordu:

—Çıngırak konduğu zaman mı?

—Evet, o zaman bu odada bazı ufak tefek tadilât! Çalmayan bir çıngırak, hava değiştirmeyen bir hava deliği!...

Bayan Storner şaşalamıştı. Holmes:

—Şimdi öbür odaya geçelim, dedi.

—Buyurun.

Bayan Storner yol gösterdi, öbür odaya girdik.

Doktor Grimesby Roylott'un odası, üvey kızının odasından daha genişti. Eşyası, portatif bir karyola, rafları teknik kitap dolu bir etajer, bir tahta iskemle, yuvarlak bir masa ve büyük bir kasadan ibaretti.

Holmes bütün eşyayı dikkatle muayene etti.

Nihayet elini kasaya koyup Bayan Storner'a sordu:

—Bu kasada ne var?

—Üvey babamın evrakı.

—Siz içini gördüğünüz mü?

—Bir defa gördüm.

—Ne zaman?

—İki sene evvel.

—Ne vardı içinde?

—Bir yığın kâğıt.

Holmes'un yüzünde acayip bir ifade belirdi:

—Sakın bu kasanın içinde bir kedi olmasın?

Kızın gözleri yine dört açıldı:

—Kedi mi?

—Evet.

—Ne münasebet?

—Çünkü… Bakın…

Kasanın üstünde duran bir süt çanağını gösterdi . . . kız başını salladı:

—Hayır, kedimiz yoktur, yalnız bir Hindistan yaban kedisiyle bir şebek maymunu var…

—Evet, söylemiştiniz. Yaban kedisi de büyük bir kedidir, fakat bir çanak süt ona yetmez.

Aydınlatmak istediğim bir nokta var…

Tahta iskemlenin önüne çömelip yakından baktı, sonra doğruldu, pertavsızını cebine koydu:

—Teşekkür ederim! Bu iş tamam… Aaa! işte enteresan bir şey…

Karyolanın köşesinden kısa, ince bir kayış sarkıyordu, ucu ilmikliydi.

Sherlock Holmes yüzüme baktı:

—Ne dersiniz Watson?

—Bildiğimiz köpek tasma kayışı.

—Ya ilmik?

—İşte ilmiğe anlam veremiyorum.

—Bilmediğiniz bir şey bu! Dünya kötüdür azizim. Ve bir insan zekâsını cürüm işlemek için işletirse, yeryüzünün en kötü mahlûku olur!...

Bayan Stoner’e döndü:

—Burada işimiz bitti bayan, müsaade ederseniz biraz da bahçede dolaşalım.

—Buyurunuz.

Genç kız önde, biz arkada odadan çıktık. Dostumun yüzünde, o güne kadar görmediğim korkunç bir ifade vardı. Tüylerinin ürperdiğini, tiksindiğini ve nefretle irkildiğini anlıyordum.

Bahçeye çıktık, çimen tarhının etrafında birkaç kere dolaştık, fakat ne ben bir şey sormaya cesaret ediyordum, ne de Bayan Storner…

Nihayet Holmes konuştu:

—Bayan Storner, söyleyeceklerime aynen riayet etmeniz şarttır.

—Ederim.

—Durum, tereddüde yer bırakmayacak kadar vahim…

—Ben de tehlike seziyordum…

—Açık söyleyeyim: Hayatınız tehlikede. Canınızı sözümü dinlemek şartıyla kurtarabilirsiniz.

—Ne derseniz yapacağım.

—Öncelikle, bu geceyi dostumla beraber odanızda geçireceğiz.

Holmes’un yüzüne hayretle baktık. Bayan Storner kadar ben de şaşmıştım.

Holmes devam etti:

—Geceyi muhakkak odanızda geçirmeliyiz.

Bırakın da anlatayım. Kasabanın Hanı o tarafta değil mi?

—Evet, Couronne Hani.

—Handan odanızın penceresi görünür mü?

—Evet.

—Babanız gelince odanıza kapanacaksınız.

—Ne bahane bulayım?

—Müthiş bir baş ağrısı.

—Peki, sonra?

—Onun yattığını anlar anlamaz panjuru açar, lâmbayı tutarsınız. Sonra öteki odaya, yani kendi odanıza geçersiniz… Tamirata rağmen geceyi orada geçirebilirsiniz değil mi?

—Tabii geçiririm.

—Üst tarafını bize bırakın.

—Ne yapacaksınız?

—Geceyi odanızda geçirip sizi korkutan gürültünün neden ileri geldiğini anlayacağız.

Bayan Storner dostumun kolunu tuttu:

—Sizin bir bildiğiniz var, Bay Holmes.

Holmes’un çatık kaşları düzeldi:

—Belki…

—Hem de siz işin hakikatini biliyorsunuz.

—Belki…

—Allah aşkına söyleyin, kardeşim neden öldü?

Holmes başını salladı:

—Delil bulmadan söyleyemem.

—Korkudan mı öldü?

—Hayır. Sizin sandığınız gibi korkudan ödü patlayıp ölmedi. Ölümün daha elle tutulabilir bir sebebi olsa gerek.

—Nedir bu?

—Şimdilik bir şey söyleyemeyeceğim. Müsaade ediniz de artık gidelim. Üvey babanız gelip bizi burada bulursa, bütün emeklerimiz boşa gider.

—Nasıl isterseniz Bayan Holmes.

—Allahaısmarladık Bayan. Metin ve cesur olun. Dediklerimi yaparsanız karşı karşıya bulunduğunuz bütün tehlikeleri bertaraf ederiz.

—Güle güle.

Holmes'le beraber, ağır ağır kasabaya indik.

Handa bir odayla bir salon tuttuk. Bu küçük daire birinci kattaydı. Stoke Morane konağının oturulan kısmıyla sokak kapısı görünüyordu.

Ortalık kararırken Doktor Roylott'un konağa girdiğini gördük. Arabacısı yanında pire kadar kalıyordu. Arabacı parkın kapısını açmakta güçlük çekti. Doktorun sesinin kükrediğini duyduk. Yumruklarını sıkıp adamcağızı tehdit etti.

Nihayet araba kapıdan geçti, ağaçlar arasında fenerinin ilerleyen ışığı göründü, konağın pencerelerinden biri aydınlandı.

Dışarıyı seyreden Holmes:

—Sizi buraya getirdiğime pişmanım, dedi.

Hayret ettim:

—Neden Holmes?

—Çünkü bu iş tehlikeli…

Tereddütsüz cevap verdim:

—Size yardımım dokunacak mı?

—Sizin varlığınız işi neticelendirecek.

—Öyleyse yanınızdan ayrılmam.

—Teşekkür ederim.

—Tehlikeden bahsettiniz.

—Evet, tehlikeye atılıyoruz.

—Öyleyse odalarda benim göremediğim kim bilir neler gördünüz.

—Hayır. Siz ne gördünüzse ben de onları gördüm. Yalnız ben gördüklerime anlam verip netice çıkardım.

—Ben göze çarpacak o çıngırak kordonundan başka bir şey görmedim, ne işe yaradığını da anlayamadım.

—Hava deliğini gördünüz.

—Gördüm. Fakat iki oda arasındaki bu delik neye yarar? Bir fare bile güç geçer.

—Ben, buraya gelmeden önce bir hava deliği bulacağımızı biliyordum.

—Amma yaptınız Holmes!

—Sizi temin ederim biliyordum. Bayan Storner kız kardeşinin Doktor Roylott'un içtiği tütün kokusundan rahatsız olduğunu söylemişti. Demek iki oda arasında bir menfez vardı. Bu menfez çok küçüktü, yoksa savcı görürdü.

—Peki, bunda ne kötülük olabilir?

—Garip tesadüflere ne dersiniz? Bir hava deliği açılıyor, bir kordan sarkıtılıyor, yatağında yatan bir kız ölüyor.

—Aralarında bağlantı bulamıyorum.

—Hayır, basbayağı bir karyola.

—Yatak gözünüze çarpmadı mı?

—Ayakları yere mıhlanmış. Siz yere çakılı karyola gördünüz mü?

—Görmedim.

—Kız yatağının yerini değiştiremezdi. Hava deliğiyle çıngırak kordonuna karşı aynı vaziyette kalmaya mahkûmdu. Çıngırak çalmaya yaramadığına göre, bilhassa çıngırak kordonuna karşı…

—Holmes, ne demek istediğinizi anlar gibi oluyorum. Müthiş ve kurnazca bir cinayeti önlemek için tam vaktinde geldik galiba.

—Evet Watson, kurnazca olduğu kadar müthiş bir cinayet işlenecekti. Doktor cinayet işlemek istedi mi, korkunç bir katil olur. Hem serinkanlı hem bilgindir… Ama merak etmeyin Watson, onu mağlûp edeceğiz… Şafak sökene kadar da tüyler ürperten bazı şeylere şahit olacağız gibi geliyor bana.

Allah rızası için fırsat bulmuşken rahat rahat birer pipo içip daha eğlenceli şeylerden bahsedelim.

•••

Gece dokuza doğru ağaçlar arasında görünen ışık söndü. Doktorun konağı artık karanlıktı. İki uzun, çok uzun saat geçti, on birde tam karşımızda hafif bir ışık göründü.

Holmes ayağa kalktı.

—Kız işaret verdi. Orta pencere aydınlandı.

Handan çıkarken bir dostumuzu ziyarete gideceğimizi, gece dönmememiz ihtimali olduğunu hancıya haber verdik.

Yol karanlık, hava soğuktu.

—Konağın bahçe duvarları yer yer yıkılmış olduğundan bahçeye girmekte güçlük çekmedik. Ağaçlar arasında ilerledik, çemen tarhını geçtik pencereden içeri atlayacağımızı zaman defneler içinden, kambur, iğrenç bir çocuk fırladı, emekleyerek çemen tarhına atlayıp, karanlıkta kayboldu.

—Gördüğünüz mü Holmes, diye mırıldandım.

Holmes bir saniye kalakaldı, bileğimi tutmuş, mengenede sıkar gibi sıkıyordu. Nihayet bıraktı ve gülümseyerek kulağıma fısıldadı:

—Ne sevimli ev!... Gördüğünüz şebekti.

Doktorun garip meraklarını unutmuştum. Evet, bir şebeğiyle bir yabankedisi vardı. Belki yabankedisi, hiç ummadığımız bir anda omzumuza tırmanıverecekti!.

Holmes'un yaptığı gibi, ayakkabılarımı çıkarıp odaya girdikten sonra içim biraz rahatladı.

Dostum usulca panjuru kapadı, lâmbayı masanın üstüne koydu, etrafa göz gezdirdi.

Öğleden sonra gördüğümüz gibi her şey yerli yerindeydi.

Holmes bana sokuldu, ağzını kulağıma yaklaştırıp fısıldadı:

En hafif bir gürültü başımıza belâ açar!

Duyduğumu anlatmak için başımla işaret ettim.

Karanlıkta oturmalıyız, hava deliğinden bizi görebilir.

Yine başımla işaret ettim.

—Sakın uyuyakalmayın. Bir dikkatsizlik hayatınıza malolabilir. Tabancanız elinizin altında bulunsun, belki kullanmanız gerekir.

Bir baş işaret daha.

—Ben karyolanın yanına oturuyorum.

Ya ben? Demek ister gibi baktım.

—Siz şu iskemleye oturun.

Oturdum, tabancamı masanın kenarına koydum.

Holmes ince, uzun hezaran bir baston getirmişti. Mumla kibritin yanına, yatağın üstüne koyup lâmbayı söndürdü.

Karanlıkta kaldık.

O geceyi ömrüm oldukça unutmayacağım. Çıt çıkmıyordu. Gözlerini dört açmış sinirleri benimki kadar gergin yanı başımda oturan dostumun nefesi bile duyulmuyordu.

Panjurlar sıkı sıkı kapalıydı. Zifiri karanlığındaydık. Arada sırada dışarıda bir gece kuşu ötüyor, yabankedisi miyavlıyordu. Yabankedisi serbest demekti. Kasabanın saati çeyrekte bir çalıyordu.

Ne uzun geçiyordu o çeyrek saatler!

Gece yarısını, sonra biri, sonra ikiyi, sonra üçü çaldı. Yerimizden kımıldamamıştık, her şeye hazırdık.

Ansızın hava deliğinde bir ışık görünüp hemen kayboldu. Sonra yanık bir yağ kokusuyla, kızgın demir kokusu duyuldu.

Yan odada biri bir hırsız feneri yakmıştı. Bir pıtırtı oldu, sonra yine sessizlik çöktü, fakat koku artıyordu.

Yarım saat kulağım kirişte bekledim. Ansızın bir ses duyuldu, hafif, hoş bir ses. Kaynayan bir ibrikten fışkıran buhar sesi gibi bir şey. Bu sesi duyar duymaz Holmes yataktan fırladı, bir kibrit çakıp çıngırak kordonuna bastonuyla vurdu, şiddetle vurdu ve gürledi:

—Görüyor musunuz Watson?... Görüyor musunuz?

Hiç bir şey görmüyordum. Holmes kibriti çaktığı zaman fısıltı halinde bir ıslık duymuştum ama, aydınlık gözlerimi kamaştırdığından Holmes’un korkarak gösterdiği şeyi görememiştim.

Yalnız Holmes’un yüzündeki dehşet ifadesini fark ettim. Rengi bembeyazdı.

Sherlock Holmes nihayet kordona bastonla vurmaktan vazgeçti. Başını kaldırmış, hava deliğine bakıyordu. O anda, ömrümde işitmediğim bir çığlık koptu, gecenin sessizliğini korkunç bir feryat yırttı: Biri hiddetten, acıdan ve korkudan vahşi bir çığlık koparmıştı.

Ertesi gün anlattılar. Bu feryat kasabadan duyulmuştu, uyuyan halk, çığlığı duyup yataklarından fırlamışlardı.

Bu çığlık bizim de kalplerimizi, dondurdu. Şaşkın, taş kesilmiş Holmes’a bakıyordum; o da, rengi hali bembeyaz bana bakıyordu.

Çığlığın son yankıları karanlıkta dindi. Kekeleyerek sordum:

—Bu nedir?

—Tamam. Olup bitti. Belki de hayırlı oldu. Tabancanızı alın da doktorun odasına girelim.

Lâmbayı yaktı. Koridora çıktık. Holmes doktorun kapısını iki kere vurdu. Cevap yok. Tokmağı çevirip kapıyı açtı, girdi. Elimde tabanca onu takip

ettim.

Acayip bir manzarayla karşılaştık:

Masanın üstünde, kapağı kalkık bir hırsız feneri yanıyor, ışığı açık duran demir kasayı aydınlatıyordu.

Doktor Grimesby Roylott, masanın yanındaki tahta iskemlede oturuyordu. Külrengi uzun bir hırka giymişti, eteklerinden çıplak ayak bilekleri görünüyordu. Ayaklarında kırmızı terlik vardı. Bacaklarının arasına ince kayışı geçirmişti. Çenesi havaya kalkmış, gözleri tavanın bir köşesine dikilmişti.

Alnını garip, sarı bir kurdele sıkmaktaydı, bu kurdele siyah benekliydi.

Girdiğimiz zaman sesi çıkmadı, kımıldamadı.

Holmes mırıldandı:

—Kurdele!... Benekli kurdele!...

Bir adım attım. Garip kurdele kıpırdandı, saçların ortasında doğruldu:

Boynu şiş, üçgen şeklinde, bodur bir yılan başı gördüm.

Sherlock Holmes:

—Bu bataklıklarda yaşayan engerek yılanıdır dedi, Hindistan’ın zehirli yılanıdır, soktuğunu öldürür!. Doktor yılan soktuktan on saniye sonra ölmüştür… Bu dünyada eden bulur!... Bu hayvanı mağarasına sokalım, sonra Bayan Storner’i emniyete alır, polise gidip rapor veririz.

Doktorun bacakları arasındaki kayışı aldı, ilmiği yılanın boynuna geçirdi, çekti ve kasaya koyup, kapağını hemen kapadı.

•••

İşte Doktor Grimesby Roylott böyle öldü.

Bayan Storner’e olayı nasıl haber verdiğimizi, kendisini teyzesinin evine nasıl götürdüğümüzü, polis soruşturmasının, Doktor zehirli yılanıyla oynarken, kazaya kurban gittiğini neticesine nasıl vardığını anlatarak sözü uzatmayacağım.

Evimize dönerken, olay hakkında Holmes’un bana anlattıklarını aynen

nakletmekle yetineceğim. Holmes:

—Bütün tahminlerim yanlıştı, dedi. Yarım malûmatla düşünüp olaylardan netice çıkarmanın ne kadar tehlikeli bir şey olduğu bir kere daha meydana çıktı.

Civarda Çingenelerin bulunması, Julie’nin gördüğü şeyi Benekli Kurdele diye anlatmaya kalkışmış olması, beni tamamıyla yanlış bir yola götürdü.

—Ama doğru yolu buldunuz.

—Julie’nin odasına girip, kızı dışarıdan ve pencereden saldırıya uğramamış olduğuna kanaat getirdikten sonra ilk tahminlerimde aldandığımı anladım.

—Doğru yolu nasıl buldunuz?

—Hava deliğiyle, o delikten karyolaya sarkan kordon beni şüphelendirdi… Kordonun öbür ucunda çıngırak yoktu, karyola yere çivilenmişti. Demek ki hava deliğinden bir şey geçiyor ve kordon boyundan yatağa iniyordu.

Tabii aklıma hemen yılan geldi. Doktorun Hindistan’dan hayvan getirttiğini de bildiğimden doğru yolu bulduğuma şüphem kalmadı.

—Peki ama bu nerden aklınıza geldi?

—Ancak, kimyanın başaramayacağı bir zehir kullanmayı, amansız ve akıllı bir adam akıl edebilirdi, Doğu’da yaşamış bir adam…

Böyle bir zehrin meziyeti de vardı. Yılanın diş yerlerini görmek kolay değildi. Nasıl ki Savcı göremedi. Sonra ıslığı düşündüm. Doktor yılanı gün ağarmadan kasadan çıkarıyordu. Kasanın üstünde gördüğümüz süt çanağı sayesinde hayvanı terbiye etmişti. Islık çalınca yılan geliyordu. Onu hava deliğinden sokuyor, yılan kordon boyu süzülüp karyolaya iniyordu.

Mesele yılanın yatakta uyuyanı ısırıp ısırmadığıydı. Belki de Julie’yi birkaç sefer ısırmadı, ama eninde sonunda ısıracaktı! Doktorun odasına girmeden bu neticeye varmıştım.

Tahta iskemleyi gözden geçirince yılanın, iskemleye çıktığını anladım. Hava deliğine başka türlü yetişemezdi.

Demir kasa, süt çanağı, ilmikli kayış hiçbir şüphe bırakmadı.

—Peki, Helen’in duyduğu madenî gürültü?

—Doktorun kasasının kapısının gürültüsü. Telaşla kapadığı için ses vermişti. Her şeyi anlayınca bildiğiniz tertibatı aldım. Yılanın kordondan aşağı süzülürken hışırtısını duydum, kibriti çaktım…

—Yılan geri fırladı.

—Bastonla canını yakmıştım. Kızdı ve kızan her yılan gibi önüne ilk çıkan insana saldırdı.

Derin bir iç çekti:

—Doktorun ölümünden beni sorumlu tutabilirsiniz. Ben de bu sorumluluğu kabul ederim. Ama bu sorumluluk bana vicdan azabı çektirmeyecektir. Vicdan bakımından rahatım.

2 - BEKAR BİR ARİSTOKRAT

Bayan Storner'i muhakkak bir ölümden kurtardıktan sonra Baker Street'teki evimize döndük…

Ertesi sabah aklıma, bir zaman yüksek sosyete dedikodu konusu olan Lord St. Simon'un evlenmesi olayı geldi. Bu evlenme ve neticesi, artık konuşulmuyordu. Unutulmuştu… Yeni yeni öyle rezaletler patlak vermişti ki, dört sene önceki bu facia zihinlerden silinmişti.

Hafızamı yokladım. Hatıralarımı tazeledim: O facianın iç yüzü genel duruma açıklanmamıştı.

Dostum Sherlock Holmes'un el attığı bu meseleyi yazmazsam, meydana getirmekte olduğum eserin noksansız bir eser sayılmayacağına karar verdim.

Sherlock Holmes sokağa çıkmıştı. Akşama doğru eve gelince masasında bir mektup buldu.

—Ne o doktor, siz hiçbir yere gitmediniz mi?

—Kapı eşiğine bile ayak basmadım.

—Hava berbat.

—Evet, bunun için oturdum.

Yağmur yağıyor, rüzgâr esiyor, rutubetli hava Afganistan Savaşı'nda yediğim kurşunun yerini sızlatıyordu. Koltuğuma gömülmüş, ayak ayak üstüne atmış, bütün gazeteleri okumuştum…

Nihayet okunacak şey kalmadı. Gazeteleri bırakıp daldım. Arada sırada da Holmes'un masasında duran armalı zarfa yan gözle bakıyordum.

—Acaba Holmes'e mektup yazan asilzade kimdi?

Holmes yerine oturunca:

—İşte, dedim, yüksek sosyeteden bir mektup!.

—Ne olur sanki?.

—Hiç… Bu sabah bir balıkçıyla bir kolcudan mektup almıştınız.

Holmes gülümsedi:

—Her çeşit insandan mektup alıyorum, fena mı?.

—Hiç fena değil!.

—Ama bu mektup fena.

—Neden?

—Bu yüksek sosyeteden gelen mektup icabı, ya can sıkıntısından esneyeceğim veya yalan söylemek zorunda kalacağım.

Ben merak içindeydim:

—Artık açın şu mektubu

—Peki, peki, sabırsızlanmayın.

Zarfı açtı, mektubu çıkarıp okudu:

—Meraklı bir meseleye benziyor, dedi.

—Sosyal bakımdan mı?

—Hayır, meslek bakımından meraklı.

—Mektubu yazan İngiliz aristokrasisine mi mensup?

Sherlock Holmes güldü:

—Evet, hem de en yüksek seviyede bir şahsiyet.

—Tebrik ederim.

—Ama meraklı olan bu zatın seviyesi değil, sunduğu iş çok meraklı… Gazeteleri okudunuz mu?

Elimle yığını gösterdim.

—Hepsini okudum.

—İsabet.

—Neden?

—Bana bilgi verirsiniz de ondan. Ben yalnız küçük ilanlarla küçük haberleri okurum. O haberlerle ilanlar öğreticidir. Fakat siz bütün yazılara göz gezdirdinizse Lord St. Simon’la evlenmesine dair bir şeyler görmüşsünüzdür.

—Evet gördüm ve alakayla okudum.

—İyi, Mektup Lord St. Simon'dan. Ben size mektubu okuyayım, siz de bana gazetelerde onun hakkındaki yazılanları bulup gösterin.

—Olur.

Holmes mektubu okudu:

Sayın Sherlock Holmes,

Lord Backvater, size her hususta itimat edip güvenebileceğimi temin etti. Evlenmemle ilgili çok elin bazı hususlar hakkında görüşmek için sizi ziyaret edeceğim. Bay Lestrad işi üstüne aldı, fakat sizinle beraber çalışmakta hiçbir mahzur görmediği gibi, sizin işe müdahalenizin faydalı olacağını söylüyor. Saat dörtte sizde bulunacağım. Eğer başka bir randevunuz varsa, o randevuyu geri bırakmanızı rica ederim, çünkü sizinle görüşmek istediğim mesele hayatidir. Saygılarımla.

Robert St. Simon

Dikkatle dinledikten sonra sordum:

—Nereden yazılmış?

—Grosvenor şatosundan. Kaz tüyü kalemle yazılmış ve asil Lord sağ elinin küçük parmağına mürekkep damlatmış.

Holmes mektubu katladı.

Dedim ki:

—Saat dörtte geleceğini yazıyor. Saat üç. Bir saat sonra burada olacak.

—Bir saat zarfında işi bana anlatırsınız. Siz gazeteleri alıp kupürleri tarih sırasıyla tasnif edin, ben de bu Lordun kim olduğuna bakayım.

Kırmızı ciltli bir kitap alıp karıştırdı, sonra kucağına koydu:

—Buldum! Robert Valsingham Vere St. Simon Balmoral Dükasının küçük oğlu. Arması: Gökmavisi kumlu fon üstüne üç yıldız… 1846 da doğdu…

Demek kırk yaşında. Evlenmekte geç bile kalmış. Son kabinede müstemlekeler, sömürgeler müsteşarıydı. Babası kısa bir müddet Hariciye Vekilliği yapmıştır. Anneleri tarafından Plantegenet ve Tudor'lara mensupturlar… Bütün bunlar bir şey ifade etmiyor. Galiba esaslı bilgiyi sizden alacağım Watson.

—Hadise yenidir, dediğim gibi beni de çok ilgilendirdi. Fakat size bahsetmek istemedim.

Holmes hayretle yüzüme baktı:

—Neden?

—Elinizde başka bir iş var. Onun soruşturmasıyla meşgulsünüz. İki işi birden takip etmek istemediğinizi bilirim.

—Tahkik etmekte olduğum iş hangisi?

—Grosvenor Square işi.

—Ha, anladım… O iş çoktan bitti. Çok basit bir meseleydi. Hemen hallettim. Siz şimdi bana bu lordun işini anlatın.

—İlk haber Morning Post'un küçük ilanlar sayfasında bundan birkaç hafta evvel çıktı. Haber şu:

> *Söylendiler tahakkuk ederse Balmoral Dükasının küçük oğlu Lord Robert St. Simon yakında Aloysius Doran'ın biricik kızı bayan Hatti Doran'la evlenecektir. Bay Doran Amerikalıdır. Kaliforniya'da, San Fransisko'da oturmaktadır.*

Holmes ayaklarını ocağa doğru uzattı:

—Az fakat öz! dedi.

—Aynı hafta içinde başka bir gazete bu habere temas ederek daha fazla ayrıntı veriyor:

İngiltere de, evlenme anlaşmaları himaye usulüne tâbi tutulmalıdır, çünkü bugünkü arz ve talep ilkeleri bizim aleyhimize neticelenmektedir. Büyük

Britanya'nın meşhur isimleri birbiri ardı sıra Amerikalı kuzinlerimizin eline geçiyor.

Bu güzel gaspların bugüne kadar elde ettikleri kazançlar listesine bu hafta bir kazanç dahi ilave edilecek: Yirmi yıldan beri aşk ilahının okundan kendini korumaya muvaffak olan Lord St. Simon, yakında Kaliforniyalı bir milyonerin kızı Bayan Hatti Doran'la evleneceğini resmen açıklamıştır.

Vestburi House eğlencelerinde zarif endamı ve göz kamaştıran güzelliğiyle göze çarpmış olan Bayan Hatti Doran milyonerin tek çocuğudur. Gelecekte sahip olacağı servet dışında, çeyiz parası en az altı sıfırlı bir rakamdır.

Öte yandan, Balmoral Dükasının son zamanlarda resim koleksiyonunu satmak zorunda kaldığını herkes biliyor. Lord St. Simon'un da, Birchmoor'daki küçük malikanesinden başka şahsi hiçbir serveti yoktur.

Neticede, bu izdivaçtan sadece bir asalet unvanı taşımak suretiyle bir Amerikalı kız faydalanacak değildir.

Sherlock Holmes esneyerek sordu:

—Başka bir şey yok mu?

—Çok…

—Daha başka ne var?

—Bir alay şey var. Morning Post, nikahın Saint-George'da, Hanover Square'de, çok samimi altı dostun önünde törensiz kıyılacağını yazıyor. Nikahtan sonra Bay Aloysius Doran'ın Lancaster Gate'da kiraladığı konağa gidilecekmiş.

Geçen Çarşamba sayısında da iki satırla evlendikleri yazıldı. Yeni evliler balayını geçirmek üzere Petersfield'de Lord Backvater'e misafir olmuşlar.

Gelin ortadan kayboluncaya kadar yayınlanan haberler bundan ibaret.

Holmes hızla doğruldu:

—Ne oluncaya kadar?

—Yeni gelin ortadan kayboluncaya kadar. Dostum ilgilenmeye başladı:

—Ne zaman kaybolmuş?

—Evlendiği gün sabah kahvaltısında.

—Ya!... Bu daha enteresan… Hatta dramatik…

—Evet. Pek az görülmüş bir hadise.

—Doğru. Kadınlar nikahtan önce, bazen de balayı sırasında ortadan kaybolurlar… Bu kadar çabuk sıvışan kadın hatırlamıyorum.

—Ben de.

—Şimdi, ayrıntı yok… Daha doğrusu gazetelerin elde ettikleri bilgi noksan.

—Belki biz tamamlarız.

—Meseleyi dünkü gazetelerden biri Mondan bir düğünün akıbeti başlığı altında meselenin özetini yapmış.

—Lütfen okuyun.

Lord Robert St. Simon ailesi, düğününün garip ve elim akıbeti ile büyük bir üzüntü içindedir. Düğün, gazetelerin kısaca bildirdikleri gibi, dün yapılmıştı. Düğünden sonraki söylentilerin doğru oldukları bugün anlaşıldı. Birkaç dostun meseleyi örtbas etmek gayretlerine rağmen, haber öyle sızdı ki, artık herkesin diline dolanan bu meseleyi örtbas etmeye çalışmak boşunadır.

Saint-George’da nikah töreni sakin geçti. Davetliler gelinin babası Bay Aloysius Doran, Balmoral düşesi, Backvater Lordu damadın erkek ve kız kardeşi Eustace Lordu ile Leydi Clara St. Simon ve Leydi Alici Vahitington’dan ibaretti.

Nikahtan sonra, hep beraber Lancaster Gate’da, Bay Aloysius Doran’a gittiler. Bu sırada kapıda bir kadın bir olay çıkardı.

İsmi açıklanmayan bir kadın Lord St. Simon’un eski dostu olduğunu iddia ederek, davetlilerin peşinden konağa girmek istedi. Uzun münakaşa ve mücadeleden sonra kapıcıyla uşaklar kadını savabildiler.

Bereket versin gelin bu hiç de hoş olmayan hadise sırasında içeri girmişti ve davetlilerle beraber kahvaltı sofrasına oturmuştu. Fakat birdenbire hastalandığını söyleyip odasına çekildi.

Kızının sofraya gelmediğini gören babası arkasından gitti. Kızı yoktu. Hizmetçisine sordu:

—Hatti nerede?

—Empermeablı ile şapkasını alıp gitti efendim.

—Nereye gitti?...

Milyoner şaşalamıştı. Hizmetçi:

—Bilmiyorum, dedi.

Milyoner sordu:

—Nereden gitti?

—Servis kapısından.

Milyoner bütün bütün şaştı. Uşakları sorguya çekti. Biri empermeablı bir kadının çıktığını görmüştü ama, Bayan Doran olabileceği aklına gelmemişti:

—Ben Bayanı sofrada sanıyordum, dedi

Kızının kaçtığına kanaat getiren Bay Aloysius damadıyla görüşüp polise başvurdu.

Polis araştırmaları devam etmektedir. Bu esrarengiz işin mahiyeti yakında elbette anlaşılacaktır.

Dün akşam geç vakte kadar, yeni gelin bulunamamıştır. Bir kötü niyetten, ahlâksızca bir tertipten bahsedilmektedir. Söylendiğine göre kıskançlık veya herhangi başka bir sebepten, konağa girmek isteyen kadını polis yakalamıştır. Gelinin ortadan kaybolmasından bu kadının rolü olması muhtemel görülüyor.

Sherlock Holmes bu sefer esnemedi, aksine alakayla sordu:

—Başka?

—Bu sabahki gazetelerde bir havadis daha var.

—Lütfen anlatın.

—Kapıda rezalet çıkarmaktan sanık olarak yakalanan Bayan Flora Miller eskiden Allegro’da dansözmüş, birkaç sene damatla birliktelik yaşamış.

—Bu kadar mı?

—Evet, gazetelerde başka bir şey yok. Yazılanların hepsini öğrendiniz.

—Çok enteresan bir işe benziyor. Elimden kaçırmak istemem.

Kapı çalındı, Holmes saatine baktı:

—Dördü geçti, gelen Lorddur.

—Herhalde.

—Sakın gitmeyin Watson. Konuşacaklarımızın bir şahidi bulunmalıdır. Hem belki bazı şeyleri unuturum.

Kapı vuruldu, Holmes:

—Giriniz! dedi.

Odaya uşak girdi:

—Lord Robert St. Simon geldi.

—Buyursun.

İnce, solgun yüzlü, sevimli bir adamdı. Burnu kalkıktı, acele konuşmasından, her zaman keyfi yerinde bir insan olmadığı anlaşılıyordu.

Dik ve sakin bakışından, emretmek için yaratılmış bir insan olduğu belliydi: O emredecek ve herkes onun sözünü yerine getirecekti.

Dinç görünmekle beraber, sırtı hafif kamburlaştığından, yürürken dizleri büküldüğünden yaşını tahmin etmek güçtü.

Şapkasını çıkarınca, tepesindeki saçların dökülmeye, şakaklarının kırlaşmaya başladığı meydana çıktı.

Açık renk getrleri, rugan ayakkabıları, açık sarı eldivenleri, beyaz yeleği, siyah redingotu, yüksek yakasıyla şıklığı üstünden akıyordu, giydiklerini yakıştıramamıştı.

Bir sağa, bir sola baka baka, altın gözlüğünün kordonuyla oynaya oynaya yürüdü.

Holmes kalktı, eğildi:

—Günaydın Lord St. Simon.

—Günaydın Bay Holmes.

—Şu iskemleye oturunuz.

—Teşekkür ederim.

—Size iş arkadaşım ve dostum doktor Watson’u tanıtayım.

Lord’la selamlaştık, Holmes:

—Ocağa yakın oturunuz, dedi.

Lord tekrar teşekkür edip şöminenin yanına oturdu.

—Şimdi işe gelelim.

Lord göğüs geçirdi:

—Çok acıklı bir iş Bay Holmes, yüreğimin sızladığını tahmin edersiniz. Kalbimden vurulmuşa döndüm.

—Haklısınız.

—Buna benzer hadiselerle meşgul olmuşsunuzdur ama herhalde onlar sosyetenin bu seviyesinde vuku bulmamıştır.

Holmes güldü:

—Sizin işinizle seviyenin bir basamak aşağısına inmiş olacağım.

Lord gözlerini açtı:

—Anlamadım?

Holmes serinkanlı cevap verdi:

—Buna benzer bir meselesi olan son müşterim bir Kraldı.

Lord hayrete doğruldu:

—Yaaa!... Bilmiyordum… Ne kralı?

—İskandinavya Kralı.

—O da mı karısını kaybetmişti?

Holmes tatlı tatlı gülümsedi:

—Sizin işinizi nasıl başka bir kimseye söylemeyeceksem, başka müşterilerimin işlerini de söylemem.

Lord hemen özür diledi:

—Affedersiniz… Söylememeniz, çok tabiidir. Boş bulunup sordum.

—Gelelim sizin meseleye.

—İstediğiniz bilgiyi vermeye hazırım.

—Teşekkür ederim.

—Sizin bildikleriniz nedir?

—Gazetelerin yazdığı şeyleri biliyorum. Başka hiçbir şey bilmiyorum… Herhalde gazetelerin gelinin kaybolmasına dair verdikleri bilgi doğrudur değil mi?

Lord St. Simon gazetelere bir göz attı:

—Tümü bakımından yanlış değil.

—Fakat biraz daha bilgi lazım. Size bazı şeyler sorabilir miyim?

—Hayhay.

—BayanHatti Doran'ı nerede gördünüz?

—San Fransisko'da.

—Ne zaman?

—Bir sene önce.

—Amerika'ya mı gitmiştiniz?

—Evet.

—O zaman nişanlı mıydınız?

—Hayır.

—Ama ahpap olmuştunuz?

—Ondan hoşlanıyordum, o da bunun farkındaydı.

—Babası çok mu zengin?

—Pasiflik kıyılarının en zengin adamı olduğunu söylüyorlar.

—Servetinin kökü nedir?

—Birkaç sene önce on parası yokmuş. Altın madeni bulmuş, işletmiş, bir çırpıda milyon kazanmış.

—Peki, genç kadın hakkındaki fikriniz?

—Ne bakımdan?

—Karakteri bakımından.

Lord kordonun ucundaki altın gözlüğünü daha hızlı sallamaya başlayıp gözlerini ateşe dikti:

—Karım, ancak yirmi yaşına geldiği zaman zengin bir babanın kızı oldu, Bay Holmes.

—Yirmi yaşına kadar?

—Altın arayıcılar kampında başına buyruk yaşadı. Ormanlarda, dağlarda büyüdü. Öğretmeni tabiattır. Erkek gibi kızdır. Ateşli ve biraz vahşidir, bizim geleneklerimizin gereklerini bilmez. Hürriyetine âşık, coşkun, hatta volkaniktir diyebilirim. Çabuk karar verir ve kararlarını hemen uygular. Esasen onun ruhunun asil olduğunu anlamasaydım…

Hafif öksürüp devam etti:

—Şerefli ismimi ona vermezdim. Kahramanlık sayılacak kadar feragat sahibidir. Ahlâksızlıktan nefret eder.

—Yanınızda resmi var mı?

—Size göstermek için getirdim.

Bir madalyon açtı, bize fevkalade güzel bir kadının resmini gösterdi. Fotoğraf değil, fildişi bir minyatürdü. Sanatkâr, saçların ve gözlerin, ağzın güzelliğini belirtmeye muvaffak olmuştu.

Holmes madalyonu kapayıp Lorda iade etmeden, uzun uzun baktı.

—Bayan Londra’ya geldi öyle mi?

—Evet.

—Burada tekrar buluştunuz değil mi?

—Evet. Babasıyla gelmişti. Birkaç kere buluştuk, sözleşip nişanlandık, sonra evlendik.

—Getirdiği ağırlık mühimmiş öyle mi?

—Fena para değil. Fakat ailenizde bir evlenen erkeğe eşi bu kadar ağırlık vermiştir. Eşininki daha fazla değildi.

—Nikah kıyıldığına göre para tabii size kaldı?

—Henüz bu hususla bir şey sormadım.

—Tabii. Düğün arifesinde Bayan Doran’ı gördünüz mü?

—Gördüm.

—Neşeli miydi?

—Son derece. Evlendikten sonra neler yapacağımızdan bahsetti.

—Sahi mi? Çok enteresan. Ya düğün sabahı?

—Nikaha kadar gözlerinde saadet parlıyordu.

—Sonra bir değişiklik sezdiniz mi?

—Evet, doğrusunu söylemek lazım gelirse, keyfi kaçtı… Ama hadise o kadar önemsiz ki, bu işle ilgisi olamaz.

—Buna rağmen anlatınız.

—Kilisede ilerliyorduk. İlk sedirin yanından geçerken buketini düşürdü. Sedirde oturan zat buketi alıp verdi. Çiçeklere bir şey olmamıştı. Buna rağmen bir sözüme ters cevap verdi. Arabada, babasının konağına giderken, çok sinirliydi.

—Evet… Sedirde biri var dediniz. Demek yalnız samimi dostlarınız değil, başkaları da vardı?

—Elbette. Kiliseye gelenleri dışarı çıkaramazdık.

—Buketi yerden alıp veren karınızın dostu değil miydi?

—Hayır, hayır… Ayaktakımından bir adamdı…

Yüzünü şöylece gördüm… Ama mevzudan ayrıldık galiba…

—Demek, Leydi St. Simon nikaha neşeli gitti, keyifsiz döndü.

—Evet. Babasının evine girince ne yaptı?

—Hizmetçisiyle bir şeyler konuşurken gördüm.

—Hizmetçisi kimdir?

—Alice Amerikalıdır. Kaliforniya’dan beraber getirmişti.

—Güvenilir bir hizmetçi mi?

—Alice’e gereğinden fazla güveni vardı. Ona çok yüz verir, onu çok serbest bırakırdı. Hoş, Amerika âdetleri bizimkilere uymaz.

—Alice’le ne kadar zaman konuştu?

—Birkaç dakika. Ben başka şey düşünüyordum.

—Ne konuştuklarını duymadınız mı?

—Duymadım.

—Peki, hizmetçisiyle konuştuktan sonra ne yaptı?

—Yemek salonuna gitti.

—Kolunuza mı girdi?

—Hayır, yalnız gitti.

—Acaba neden?

—Hürriyetine âşıktı dedim ya.

—Sonra?

—Sofraya oturduk, o dakika geçti geçmedi, özür dileyip kalktı, gitti, bir daha gelmedi.

—Fakat gazetelerde okuduğuma göre Alice ifadesinde:

Odasına çıktı, bir empermabl ile bir şapka giydi ve servis kapısından çıkıp gitti, demiş.

—Doğru. Düğün günü Bay Doran’ın konağının kapısı önünde hadise çıkaran ve halen mevkuf bulunan Flora Miller adında bir kadınla Hyde Parkta dolaşırken görmüşler.

—Yaaa!... Bana Flora’dan, onunla olan münasebetlerinizden bahsetmenizi rica edeceğim.

Lord St. Simon omuz silkip kaşını kaldırdı:

—Birkaç yıl çok dost olduk. Evet, çok dosttuk. Allegro’daydı. Ona karşı çok cömert davrandım Bayan Holmes, bu açıdan bana hiçbir diyeceği olamaz. Fakat kadınları bilirsiniz. Flora bana âşık ve körükörüne bağlıydı.

—Evleneceğinizi duyunca ne yaptı?

—Korkunç mektuplar yazdı. Nikahımı törensiz kıydırmanın sebebi de budur. Kilise rezalet çıkarmasından korkuyordum… Nikahtan sonra Bayan Doran’ın kapısına dayandı, benim ve karım hakkında uluorta söylendi,

tehditler savurdu… Bunu tahmin ettiğim için uşaklara kesin emir vermiştim.

İşi uzatmadan başlarından savdılar. Kavgayla bir şey elde edemeyeceğini anlayınca çekilip gitti.

—Karınız bunları duydu mu?

—Çok şükür duymadı.

—Karınızı o kadınla Hyde Park'ta gezerken mi gördüler?

—Evet, Scotland Yard'dan Bay Lestrad bunu önemli buluyor. Flora tuzak kurdu, karım da bu tuzağa düştü sanıyor.

—Bir tahmin.

—Mümkün mü?

—Belki, ama muhakkak değil. Siz ne diyorsunuz?

—Flora bir karıncaya fenalık edemez.

—Bazen kıskançlık insanları tamamıyla başka bir insan yapar… Peki, sizce karınız ne oldu?

—Bay Holmes, buraya fikir söylemeye değil, fikir almaya geldim. Size her şeyi anlattım.

—Buna rağmen sizin ne düşündüğünüzü öğrenmek istiyorum.

—Madem ki ısrar ediyorsunuz söyleyeyim: Bu düğün hakkındaki söylentiler, sosyal hiyerarşi merdivenin bir hamlede üst basamaklarına çıkması asabını bozmuş olabilir.

—Karınız ansızın çıldırdı mı?

—Yani… Başka ne diyeyim? Bırakıp kaçtığı şeyleri düşündükçe… Kendimden bahsetmiyorum fakat birçok kadının elde etmek için beyhude yere çırpındıkları şeyleri bırakıp gittiğine göre, çıldırmış olması lazımdır diyorum…

Sherlock Holmes gülümsedi:

—Bu da akla yakın bir tahmindir. Meseleyi ayrıntılarıyla öğrendim. Şimdi bir soracağım.

—Sorunuz Bay Holmes.

—Kahvaltıda sofrasında otururken pencereden dışarısını görebiliyor muydunuz?

—Yolun öbür tarafı ve park görünüyordu.

—Pekalâ. Artık sizi daha fazla alıkoymayayım.

Haber veririm.

Lord kalktı:

—Bu meseleyi halledebilecek misiniz?

Holmes güldü.

—Hallettim bile.

Lordun gözleri faltaşı gibi açıldı:

—Ne?... Ne dediniz?

—Hallettim, dedim.

—Madem ki hallettiniz, karım nerede?

—Yakında haber veririm, bu işin ayrıntısıdır.

Lord St. Simon başını salladı:

—Bu ayrıntıyı meydana çıkarmak için, sizden ve benden daha keskin bir zekâ lâzım sanıyorum…

Ve bel kırıp eski zaman usulü bir reveransla selam verip gitti.

Holmes arkasından kahkahayla güldü.

—Ne var, neden gülüyorsunuz?

—Lord St. Simon bana şeref verdi, kendisine minnettarım.

—Sebep?

—Zekâsını kendi zekâsıyla eşdeğer tuttu…

—Ama ne şeref!

Holmes bir kahkaha daha attı:

—Bu sorgudan sonra bir viskiyle bir sigara içsek fena olmaz gibi geliyor bana.

—İçelim.

—Ben işin içyüzünü Lord buraya gelmeden önce anlamıştım.

—Amma yaptınız, Holmes!

Dostumun şu övünmesine tahammül edemiyorum. Her zaman yine o haklı çıkıyor ama, ben bir türlü alışamıyorum.

—İnanmıyor musunuz?

—Nasıl inanayım?

—Bunu benzer bir iki olay gördüm. Fakat biraz evvel de söylediğim gibi, hiç biri bu kadar süratli olmadı. Bütün sorduklarımın bir tek hedefi vardı: Tahminlerimin doğru olup olmadığını anlamak…

—Sorduklarınıza, verilen cevapları ben de duydum.

—Ama siz bundan evvelki buna benzeyen olayları bilmiyorsunuz. Bense biliyorum.

Kapı çalındı. Holmes kulak verdi, gelenin sesini tanıdı:

—Lestrad.

Biraz sonra Scotland Yard'ın resmi dedektifi odaya girdi. Holmes:

—Hoş geldiniz, dedi.

—Hoş bulduk.

—Buyurun. Büfenin üstünden bir bardak, şu kutudan da sigara alın.

Lestrad'ın üstünde gemici gömleği vardı, boynuna bir atkı sarmıştı. Tayfaya benziyordu. Elinde bir torba tutuyordu. Elimizi sıktıktan sonra oturdu, bir sigara yaktı.

Holmes göz kırptı:

—Ne o? İş yürümüyor mu? Hayal kırıklığına uğramış gibisiniz.

—Evet, artık ümit kalmadı.

—Kimden?

—Kimden değil, Lord St. Simon'un evlenmesi meselesinden.

—Neden?

—Bir iş ki, ne başı var, ne kuyruğu.

—Hayret!

—Ömrümde bu kadar karışık iş görmedim. Bütün ipuçları elimden kaçıyor. Şafakla beraber çalışmaya başladım…

Holmes gömleğin kol yenini tuttu:

—Rutubet içinde, çatıştığınız belli.

—Evet… Serpentine’i taradım.

—Niçin?

—Leydi St. Simon’un cesedini bulmak için.

Koltuğuna büzülen Holmes kahkahayla güldü:

—Trafalgar meydanını tanıdınız mı? diye sordu.

Lestrad afalladı:

—Neyi sordunuz? Yani ne demek istiyorsunuz?

—O kadını Serpentine’de bulmak için ne kadar şansınız varsa, orada da bulmanız için o kadar şansınız vardır…

Lestrad dostuma hiddetli bakıp homurdandı:

—İşi biliyorsunuz sanırım.

—Olanları biliyorum ama hükmü çoktan verdim.

Lestrad alay etti:

—Yok canım!... Sahi mi?

—Evet, sahi.

—Demek Serpentine de iş yok öyle mi?

—Hiç iş yok.

Lestrad sırıttı.

—Peki, öyleyse bunları nasıl oldu da bulduk? Lütfen izah eder misiniz?

Torbasından bir gelin esvabı, beyaz saten bir çift iskarpin, bir taç, bir duvak çıkardı. Hepsi ıslaktı, renkleri birbirine vurmuştu.

Bunların üstüne yeni bir nikah halkası koydu:

—Ya bu!...

Sonra ıslık çalan bir sesle, alaycı bir şekilde ilave etti:

—Gazınıza su karışmış Bay Holmes!

Dostum piposunun dumanlarını halka halka savurdu:

—Pek tuhaf!...

Lestrad'ın yüzüne bakıp sordu:

—Bütün bunları serpentine'den mi çıkardınız?

—Hayır.

—Ya nerede buldunuz?

—Parkın gardiyanı görmüş; kenarda suyun üstünde yüzüyormuş. Tespit edildi, gelinin eşyası. Ceset de bu eşyayı buldukları yerin pek uzağında değildir elbette.

Holmes omuz silkti:

—Böyle düşünürseniz şu hükme de varabilirsiniz: Bir insan, elbiselerinin durduğu dolabın yanından ayrılmaz!... Peki bu eşyalar size ne ispat edecek?

—Flora Millerin, gelinin kaybolmasında delil olduğunu.

—Korkarım güçlüklerle karşılaşacaksınız…

—Ya, demek korkuyorsunuz?... Ben de sizin realist olmamanızdan hakikatleri görmemenizden korkuyorum. Düşünüyorsunuz, hüküm veriyorsunuz… İki dakikada iki pot kırdınız. Bu elbise, işin içinde Flora Miller'in parmağı olduğunu ispat ediyor.

—Nasıl ispat ediyor?

—Elbisenin bir cebi var. Bu cepte bir küçük çanta var. Bu çantada bir pusula var. İşte.

Kağıdı Holmes'in gözüne soktu:

—Dinleyin, okuyorum:

Her şey hazır olunca beni bulursunuz. Hemen gelmelisiniz. F.H.M.

Tahkikat boyunca, Leydi St. Simon’un ortadan kaybolmasında Flora’nın parmağı vardır tezimi savundum. Onu kaçmaya Flora teşvik etti ve suç ortaklarının yardımıyla vücudunu ortadan kaldırdı. İmza yerine isminin baş harflerini yazmış. Bu kâğıdı geline kapıda vermiş olacak. Kadıncağız da tuzağa düşmüş.

Holmes güldü:

—Mükemmel Lestrad! Harikulâdesiniz! Verin bakayım şu kâğıda…

Kâğıdı laf olsun diye aldı fakat gözüne bir şey ilişmiş olacak ki, sevinçle haykırdı.

—Sahiden çok mühim.

—Nihayet kavradınız.

—Son derece mühim. Sizi tebrik ederim.

Lestrad göğüs kabartarak kalktı, eğildi, ama selamını yanıt bıraktı:

—Kâğıdın arkasına mı bakıyorsunuz?

—Tam yerine bakıyorum.

—Deli misiniz? Kurşun kalemle yazılı tarafa baksanıza.

—Ama bu tarafında bir otelin hesabı var. Beni daha fazla ilgilendiriyor.

Lestrad güldü:

—Sizden evvel gördüm. Ehemmiyetli bir şey yok:

Eylül 4: Oda 8 şill. – Kahvaltı 2 şill. – 6 pens

—Kokteyl 1 şill – Öğle yemeği 2 şill. 6 pens – Porto 8 pens. Bunlardan ne çıkar? Bence hiç.

—Doğru hiçbir şey çıkmaz. Ama yine de mühim. Pusula da mühim, hele imza yerindeki harfler bilhassa mühim… Tekrar tebrik ederim.

—Çok vakit kaybettim, artık yeter. Yapılacak işlerim var, hem de güç işler. Lafla peynir gemisi yürümez derler. Hoşçakalın Bay Holmes. Bakalım muammayı evvela kim çözecek?

Yerden eşyayı topladı, torbayı doldurdu, kapıya yürüdü.

Holmes arkasından seslendi:

—Size muammanın anahtarını vereyim Lestrad. Leydi St. Simon bir masaldır. Böyle bir kadın yoktur, hiçbir zaman mevcut değildi.

Lestrad dostuma hazin baktı. Sonra bana döndü, üç kere alnına vurdu, mütessir bir tavırla başını sallayıp çıktı.

O çıkar çıkmaz Holmes kalkıp pardösüsünü giydi.

—Lestrad'ın bir noktada hakkı var. Peynir gemisi lafla yürümez. Çıkmalıyım. Sizi biraz yalnız bırakacağım. Watson.

Sherlock Holmes gittiği vakit saat beşi geçmişti. O gittikten bir saat sonra biri uzun yassı bir kutu getirdi. Yanındaki çocuğun yardımıyla açtı. Bir'de ne göreyim? Kutuda soğuk yemekler var, hem de bizim evin derbederliğine uymayan yemekler:

Jöleli iki çulluk. Bir sülün. Kaz ciğeri. Örümcek bağlamış iki şişe şarap.

Yemeği getirenler, parasının ödendiğini söylediler ve başka hiçbir izahat vermeden binbir gece masallarının kahramanları gibi, çıkıp gittiler.

Saat dokuza doğru Sherlock Holmes geldi odaya rüzgâr gibi girdi. Kaşları çatıktı ama gözleri parlıyordu. Sokağa beyhude yere çıkmış olmadığını anladım.

Ellerini ovuşturarak:

—Yemek hazır mı? dedi.

Ben hayretler içindeydim:

—Hazır.

—İyi.

—Misafir mi gelecek?

—Niye sordunuz?

—Beş kişilik yer var.

—Evet, misafir gelecek, içime doğru… hatta Lord St. Simon'un hâlâ gelmemesine şaşıyorum… Dinleyin.

Kulak kabarttık. Merdivende bir ayak sesi duyduk. Holmes:

—İşte geldi, dedi.

Lord odaya girdi. Yine gözlüğünün kordonuyla oynuyordu ama yüzü allak bullaktı. Holmes selam verdi.

—Demek mektubumu aldınız.

—Aldım. İtiraf edeyim, pek şaştım. İddianızı ispat edecek sağlam delilleriniz var mı?

—İstediğiniz kadar.

Lord St. Simon bir iskemleye çöktü, alnını sıvazladı:

—Oğlunun böyle bir hakarete maruz kaldığını duyunca Düka ne diyecek?

—Bunda ben hakaret görmüyorum. Bu bir kaza.

—Hadiseleri aynı açıdan değerlendirmiyorsunuz.

—Kimseyi itham edemeyiz. Kadın başka bir şey yapamazdı. Evet, bu kadar sert davranmayabilirdi, fakat annesi ölmüştü, böyle bir buhran sırasında akıl danışacak hiç kimsesi yoktu.

Lord St. Simon masaya şiddetle vurdu:

—Rezil oldum Bay Holmes!... Halk içinde beni rezil etti!...

Holmes Bayan Doran'dan yanaydı:

—O biçare kızı mazur görmelisiniz Lord.

—Neden mazur göreyim?

—Öyle bir durumda ki…

Lordun kafası kızmıştı, karısının müdafaa edilecek tarafı olmadığına emindi.

—Hayır, dedi, onu mazur göremem, bana hakaret etti, onu affedemem.

Tam bu sırada kapı çalındı. Holmes kulak verdi:

—Kapı çalındı.

Merdivende ayak sesleri duyuldu.

—Lord St. Simon, belki işi tatlıya bağlamanız için sizi ikna edemem diye bir avukat tuttum. Benim başaramadığımı o başaracaktır sanırım.

Kapı açıldı, bir erkekle bir kadın girdi.

Holmes Lord’a döndü:

—Müsaade ediniz de size Bay ve Bayan Francis Hat Moulton’u takdim edeyim. Bayanı tanıyorsunuz zannederim.

Kadınla erkek içeri girince Lord yerinden fırladı, eli yeleğinde, dimdik durdu. Hakaret görmüş bir asilzadenin vakur tavrını takınmıştı.

Kadın ilerledi, elini uzattı.

Lord başını kaldırıp bakmadı bile, kadının elini uzattığını görmezlikten geldi. Belki de daha iyi etti…

Kadının yüzünde öyle mahzun, öyle mahzun, öyle cana yakın bir ifade vardı ki, Lord başını kaldırıp baksa derhal yumuşayacaktı.

—Bana dargınsınız Robert… Ne kadar darılsanız azdır… Hakkınız var.

Lord St. Simon kükremesi bir sesle homurdandı:

—Rica ederim özür dilemeyin!

—Ama size karşı çok fena davrandığımı biliyorum, kaçmadan önce sizinle konuşmalıydım. Ama aklın başımda değildi, Frank’ı gördükten sonra ne yaptığını, ne yapacağını, ne yapacağını bilmiyordum. Şaşkındım… Kilisede düşüp bayılmadığıma şaşıyorum.

Holmes müdahale etti:

—Bayan Moulton, sizi Lord’la yalnız bırakalım mı?

Bay Moulton cevap verdi:

—Bana kalırsa bu meseleyi lüzumundan fazla gizledik. Bence bu işi artık bütün Avrupa, bütün Amerika bilmelidir.

Kısa boylu, zayıf, yanık yüzlü, asabi halli bir adamdı.

Bunun üzerine kadın:

—Öyleyse maceranızı başından sonuna kadar anlatayım, dedi.

Frank’la babamın altın madeni aradığı dağda, McQuire kampından tanıştık. Anlaştık, sözleşip nişanlandık.

Günlerden bir gün babam bir altın damarı buldu, bir çırpıda zengin oldu; Frank’ın araştırdığı yerlerde ise altın bulunamadı. Babam zenginleştikçe

Frank fakirleşiyordu.

Babam bir müddet sonra beni Frank’a vermekten vazgeçti, nişanı bozdu, beni San Fransisko’ya gönderdi.

Frank benden vazgeçmiyordu. Beni seviyordu. Peşinden San Fransisko’ya geldi. Babamdan gizli buluşmaya başladık.

Günlerden bir gün Frank:

—Ben gidiyorum, dedi.

Korkarak sordum:

—Nereye gidiyorsun?

—Altın aramaya.

—Ne zaman geleceksin?

—Baban kadar zengin olduktan sonra… Gelip seni isteyeceğim. Zengin olmadan dönmem.

—Nasıl istersen.

—Beni bekleyeceğine söz veriyor musun?

—Veriyorum.

Zengin olup dönünceye, kadar kendisini bekleyeceğime, başka kimseyle evlenmeyeceğime yemin ettim.

Frank sordu:

—Neden hemen şimdi evlenmiyoruz? Evlenirsek daha rahat çalışırım. Zengin olup dönünce de kocan olarak seni isterim.

Ben tereddüt ettim. O beni kandırdı. Razı oldum. Bir papazla anlaştık. Nikahımız kıyıldı. Frank ondan sonra gitti.

Lord’un ağzı bir karış açık kaldı:

—Demek evliydiniz?

—Evet. Frank Montana’ya gitti. Arizona’da altın aradı, oradan New Mexico’ya geçtiğini duydum. Bir gün gazetelerde kara haberi okudum:

Altın arayıcılar kampını Kızılderililer basmıştı, ölenler arasında Frank da

vardı.

Bu haber beni hasta etti, yatağa düştüm. Az kaldı ben de ölecektim. Babam verem oldum sandı, beni San Fransisko’nun bütün doktorlarına gösterdi.

Tam bir sene Frank’tan hiçbir haber alamayınca öldüğüne tamamıyla kanaat getirdim.

Bu sıralarda Lord St. Simon San Fransisko’ya geldi. Hep beraber Londra’ya gittik. Lord benimle evlenmek istedi, razı oldum. Babam dünden razıydı. Çok memnundu. Fakat için için gönlümde Frank’ın yerini hiçbir erkeğin tutamayacağını anlıyordum. Buna rağmen Lord’un aşkına karşılık verdim.

Kiliseye giderken sadık bir eş olmak azmindeydim.

Fakat kilisede Frank karşıma çıkınca ne hale geldiğini tasavvur edersiniz. Evvela hayal görüyorum. Frank’ın hortladığını görüyorum sandım. Daha dikkatli baktım. Hayır, gördüğüm hayal, hortlak değildi, karşımda Frank duruyor ve bakışlarıyla bana:

Bana kavuştuğuna sevinmedin mi? diyordu.

Nasıl oldu da o anda yere yığılmadım? Gözlerim karardı, başım döndü. Papazın sözleri beynimde arı gibi vızıldıyordu… Ne yapmalıydım? Nikahı geri mi bırakmalıydım? Kilisede rezalet çıkarabilir miydim?

Peki ne yaptınız?

Başımı kaldırıp yüzüne baktım.

—Tabii içinizden geçenleri anladı değil mi?

—Evet, anladığına emindim. Sol elinin işaret parmağını “sus” demek gibi ağzına yaklaştırdı.

—Siz de sustunuz.

—Elbette susacaktım…

—Sonra o ne yaptı?

—Bir kâğıt parçasına bir şeyler karaladığını fark ettim . . . bana yazıyordu . . . Yürüdüm, fakat nasıl yürüdüğümü bir ben, bir de Allah bilir…

Nikahtan sonra geri döndük. Onun önünden geçerken elimden çiçek

demetini düşürdüm. Eğilip aldı, demetle beraber bana yazdığı pusulayı da verdi. Bir satırlık yazıydı. Çağırınca gelmeni rica ediyordu… Ne yapacaktım? Tereddüt edemezdim. Asıl kocam oydu, onun dediğini yapmak vazifemdi.

Eve gelince işi hizmetçime anlattım. Frank'ı Amerika'da tanımıştı.

—Sakın kimseye bir şey söyleme, empermabılımı hazırla, dedim.

—Merak etmeyin dedi.

İşi Lord St. Simon'a anlatmalıydım, doğrusu buydu, fakat zor işti. Nikahtan biraz sonra ona eskiden evli olduğumu, kocama kilisede rastladığımı bir türlü söyleyemedim.

—Evvela kaçayım, sonra anlatır, durumu izah ederim diye düşündüm.

Sofraya oturduk. On dakika sonra gözüm pencereye ilişti. Bir de ne göreyim: Francis bahçede dolaşıyordu.

Başağrısı bahanesiyle kalktım, odama çıktım, empermablımı, şapkamı giyip gittim.

Yolda yanıma bir kadın sokuldu, kulağıma Lord St. Simon'a dair bir şeyler fısıldadı… Anladım. Lordun da evlenmeden önce bir gönül macerası vardı. Ama kadının elinden bir an evvel kurtulup Francis'nin yanına koştum.

Bir arabaya atlayıp Gordan Square'a gittik. Senelerden sonra asıl kocama kavuştum.

Frank Kızılderililere esir düşmüş, kaçmaya muvaffak olmuş, San Fransisko'da kendisini öldü sanıp Londra'ya gittiğini öğrenmiş tam ikinci nikahın kıyılacağı gün buraya gelmiş.

Francis Hat Moulton anlattı:

—Nikah ilanını gazetede gördüm. Kiminle evleneceğini, nikahın nerede kıyılacağını biliyordum ama nerede oturduğunu bilmiyordum. Bunun için kiliseye gitmek zorunda kaldım.

Sözü yine Bayan Doran aldı:

—Frank'la ne yapmamız lazım geldiğini düşündük. Frank da Lord'a doğruyu söylemem taraftarıydı. Ben de bu fikirdeydim, ama utanıyordum. O derece utanıyordum ki, babama sağ olduğunu yazıp uzaklara kaçmak istiyordum.

Sofra başında beni bekleyenleri düşündükçe deli oluyordum… Ama geri dönemeyecek, hakikati anlatamayacaktım.

Bunun üzerine Frank, gelin elbiselerimi, eşyamı alıp sardı, kimsenin bulamayacağı bir yere attı… Eğer bu akşam Bay Holmes bize gelmeseydi yarın Paris’e hareket edecektik.

Bay Holmes bizi nasıl buldu? Bunu bilemem. Fakat buldu, benim haksız, Frank’ın haklı olduğunu ispat etti. Ve büyük bir nezaketle açık konuştu:

—Eğer hüviyetinizi saklarsanız çok daha büyük bir suç işlemiş olursunuz! dedi.

Bundan sonra teklif etti:

—Sizi Lord St. Simon’la yalnız görüştürmeni ister misiniz?

Bu teklif reddedilmezdi. Bunun için kalkıp buraya geldik.

Lord’a döndü:

—Robert, işte her şeyi olduğu gibi anlattım… Sizi üzdüğüme cidden müteessirim, ama bana artık “Kötü kadın” diyemezsiniz sanırım.

Lord St. Simon hâlâ yumuşamamıştı. Kaşları hâlâ çatıktı:

—Mazur görünüz, dedi hususi işlerimi, hele aile meselelerimi herkesin önünde konuşmak âdedim değildir.

—Demek beni affetmiyorsunuz? Demek ayrılırken elimi sıkmayacaksınız?

Lord elini uzattı, kendine uzatılan eli tutup sıktı:

—Madem ki istiyorsunuz, elinizi sıkarım.

Sherlock Holmes bunun üzerine söze karıştı:

—Yemeği burada, hep beraber yeriz diye ümit etmiştim.

Lord St. Simon duraladı:

—Benden fazlasını istiyorsunuz. Vaziyetin bu şekil almasına boyun eğmekten başka çarem yoktu, fakat bu durumu kutlayamam ya! Şimdi müsaadenizle hepinize iyi bir gece temenni edip gideyim.

Yerlere kadar eğilip hepimizi birden selamladı ve çıkıp gitti.

Sherlock Holmes karı kocaya baktı:

—Sizin davetimi kabul edeceğinizi umarım, dedi.

Onlar kabul etti. Yiyip içtik.

Misafirlerimiz gittikten sonra Holmes:

—Bu iş hayli enteresandı, dedi. Her şeyden önce anlaşılmaz görünen bir işin nasıl kolayca anlaşılır olduğunu ispat ediyor.

Başlangıçta çok karışıktı. Hâlbuki kadın işi anlatınca her şey çözüldü. Fakat Lestrad’ın tahkikatı kadar acayip hiçbir şey de yoktur.

—Siz işin iç yüzünü daha başlangıçta anladınız mı?

—İki şey gözüme çarptı: Kız evvela sevine sevine evleniyordu. Sonra, kilise dönüşü pişman olmuş göründü.

—Demek kilisede bir şey olmuştu?

—Tamam. Fakat ne olmuştu? Yanında kocası bulunduğuna göre kimseyle konuşamazdı.

—Ama birini görmüş olabilirdi.

—Bu da tamam. Rastladığı kimse de herhalde Amerikalıydı, çünkü burada, onu evlenmekten caydıracak kadar üstünde nüfuzu olan birini tanımasına vakit yoktu, Londra’da uzun müddet oturmamıştı.

Nihayet kilisede bir Amerikalıya rastladığı neticesine vardım.

—Bu Amerikalı kimdi?

—Tamam, kızın üzerinde neden bu derece nüfuzu vardı? Yoksa kız metresi miydi? Karısı da olabilirdi. Kızın dağlarda, başıboş, keyfine buyruk büyüdüğünü biliyorduk.

Lord St. Simon kilisedeki adamdan, karısının buketi düşürdüğünden keyfi kaçtığından, hizmetçiyle konuşmasından bahsedince her şeyi anladım. Ortada artık hiçbir sır kalmamıştı:

Kız bir adama kaçmıştı, o adamın ya metresi veya karısıydı. Karısı olması ihtimali çok daha kuvvetliydi.

Şakağımı kaşıdım:

—Bütün bunları anladım, fakat onları nasıl buldunuz?

Holmes gülümsedi:

—İşin en güç tarafı buydu, bereket versin ipucunu Lestrad verdi. Elindeki vesikanın kıymetini takdir edemedi. Kâğıttaki bilgiler mühimdi, fakat Londra'nın en lüks otellerinden birinin fatura kağıdına yazılmış olması daha mühimdi.

Şaşmadım dersem yalan söylerim.

—Londra'nın en lüks otelinin fatura kağıdı olduğunu nasıl anladınız?

—Fiyatların çok yüksek oluşundan. Sekiz şiling yatak, sekiz pens bir kadeh posto lüks tarifedir.

—Bunun için lüks otelleri aradınız?

—Tamam, Londra'da lüks otel sayısı çok değildir. Vorthumburlana bulvarındaki otelde müşteri defterine baktım, Francis H. Monlton adında bir Amerikalının dün odasını boşalttığını gördüm. Kapıya not bırakmıştı, mektup gelirse Gordon Square'da 226 numaraya göndereceklerdi:

Hemen o adrese gittim, talihim varmış çifte kumruları buldum.

Kendilerine babacan bir şekilde nasihat ettim. Hüviyetlerini gizleyip kaçmalarının, sahte bir isim altında yaşamalarının doğru olmadığını anlattım. Bu ne kendileri için doğru yoldu ne de Lord için doğru olurdu. Tavsiye ederim, St. Simon'la evimde görüşürüz dedim . . . ve bildiğiniz gibi onları burada yüzleştirdim.

—Ama netice iyi olmadı, Lord kibar davranmadı.

Holmes gülümsedi:

—Uzun zaman kur yapıp nikahlandıktan sonra, hem karınız hem de büyük bir servet elinizden gitse, siz de kibar davranamazdınız Watson… Lorda acımak lazımdır. Allah kimseyi onun durumuna düşürmesin.

—Amin!

—Watson, kemanımı verin. Bu sonbahar gecesini ahenkli, şairane geçirelim!...

3 - KEHRİBAR PİPO

Sherlock Holmes keyif için sokağa çıkan, keyif için gezen bir insan değildir. Tanıdığım en kuvvetli insandır, fevkalâde boks bilir. Fakat lüzumsuz yere vücudu yormanın enerji israfından başka bir şey olmadığı kanaatindedir.

Ama iş icabı hareket etmeye, yürümeye, enerji sarfına başladığı zaman da yorulmak bilmez.

O gün hava çok güzeldi, ilkbahar vaktinden evvel gelmişti. Öğleden sonra huyundan vazgeçen Holmes:

—Haydi gezmeye gidelim, dedi.

Hem hayret, hem sevinçle sordum:

—Nereye gidelim?

—Hyde Parkta dolaşalım.

—Olur.

Parka gittik, her yer yeşeriyor, dallar tomurcuklanıyordu. Tam iki saat yürümek zevki için yürüdük. Birbirini pek iyi tanıyan, daima beraber olan iki insan gibi, hiç konuşmadan yürüyorduk.

Eve döndüğümüz zaman saat beşti.

Uşak bizi kapıda karşıladı:

—Sizi biri aradı, dedi.

Holmes yüzüme sitemli baktı:

—Boş yere gezmeye gitmek işte böyledir.

Sonra uşağa sordu:

—Beni arayan insan gitti mi?

—Gitti efendim.

—İçeri buyurun demedin mi?

—Dedim efendim.

—Girmedi mi?

—Girdi efendim.

—Ne kadar bekledi?

—Yarım saat kadar.

—Nasıl bir adamdı?

—Çok asabi, çok heyecanlıydı. Odaya girdikten sonra hiç oturmadı, hep dolaştı. Kapının önünde beklediğimden ayak seslerini duyuyordum. Nihayet çıkıp:

—Bu adamın geleceği yok!... diye haykırdı.

—Sen ne yaptın?

—Biraz daha bekleyin, nerede ise gelir, dedim.

—Öyle çıkıp biraz hava alayım, yoksa boğulacağım. Biraz sonra tekrar gelirim, dedi.

Ve çıkıp gitti.

Holmesle beraber eve girdik. Holmes söyleniyordu:

—Bu işi kaçırdıksa yanarım. Watson, işsizlikten canım sıkılıyordu. Adamın haline bakılırsa bana önemli bir iş getirmişe benziyor.

Birden durdu:

—A! Bu pipo benim değil. Piposunu unutmuş. Funda toprağı bir pipo, ucu da kehribar. Londra'da ucu kehribar ağızlık kaç kişide vardır? Eğer içinde sinek varsa, kehribar hakikidir derler. Al sana bir ticaret konusu: Sahte kehribarın içinesahte sinek koyup hakiki diye satmak!

Holmes gülümsedi:

—Bize gelen zatın ne derece perişan halde olduğu, çok değer verdiği piposunu unutmasından belli.

—Büyük değer verdiğini nereden biliyorsunuz?

—Bu pipoların fiatu yedi silin altı penstir. Bu pipo iki kere tamir edilmiş. Bir kere tahtası, bir kerede kehribarı… Dikkat edin, kırılan yerler gümüş

çemberle tutturulmuş. Astarı yüzünden pahalı bir tamir; Çünkü bu gümüş çemberler yedi şilin altı pense alınmaz. Yenisini alacak yerde avuç dolusu paraya tamir ettiren biri piposuna büyük değer veriyor demektir.

—Daha başka?

Holmes pipoyu evirip çeviriyor, sessiz düşünceli bakıyordu.

Havaya kaldırdı ve işaret parmağıyla, kemik muayene eden bir profesör gibi, pipoya vurdu.

—Saat ve kundura bağından sonra pipoların kendilerine mahsus bir hüviyetleri vardır. Ama bu pipoda emareler hem net değil, hemde önemli değil.

—Bu pipodan ne anladınız?

—Sahibinin solak kuvvetli bir adam olduğunu anladım. Sağlam dişleri var, ama kendine bakmıyor ve hasis davranmak lüzumunuda hissetmiyor.

Holmes bunları laf olsun diye söyler gibi, kayıtsız bir tavırla söylüyor, bana da, dinleyip dinlemediğimi kavramak için gözucuyla bakıyordu.

Omuz silktim:

—Yedi şilinglik pipo içen bir adam zengin midir sanıyorsunuz?

—Piposunu lamba veya havagazından yakmayı huy edinmiş. Bakın: Bir tarafı kavruk. Kibrit böyle hasar yapmaz. Kimse kibriti lülenin kenarına tutmaz ve kimse, lüleyi kavurmadan piposunu lamba veya havagazından yakamaz. Lülenin sağ tarafı kavrulduğuna göre, demek ki, sahibi solak.

Kolundan tutup beni lambanın yanına götürdü:

—Piponuzu lambaya yaklaştırın. Solak olmadığınız için piponuzun sol tarafını aleve tutarsınız. Piponuzun sağ tarafı bazen tesadüfen aleve raslar, ama kavrulacak kadar değil. Fakat bu piponun yalnız sağ tarafı kavrulmuş. Kehribar da ısırıla ısırıla yenmiş kemirilmiş. Demek ki, pipoyu içen sağlam dişli kuvvetli enerjik bir insan.

Merdivenlerde bir ayak sesi duyuldu, holmes kulak kabarttı:

—İşte geliyor. Pipodan daha enteresan bir şey inceleyeceğiz.

Biraz sonra kapı açıldı, salona uzun boylu biri girdi. Sade fakat zarif giyimliydi: Koyu gri elbise, kahverengi fötr şapka. Belki otuzu geçkindi ama

hiç göstermiyordu. Biraz mahçup bir tavırla:

—Özür dilerim, diye söze başladı. Kapıyı vurmadan girdim, halbuki kapıyı vurmam lazımdı dedi. Uykusuzluk insanın asabını çok çalışmaktan, hatta çok eğlenmekten daha fazla bozar.

Genç adama yaklaştı:

—Size ne yardımım dokunabilir?

—Sizden akıl danışmaya geldim. Ne yapacağımı bilemiyorum, halbuki hayatım mahvoluyor.

—Size dedektif sıfatıyla mı yardım edeceğim?

—Hayır, sade dedektif olarak değil. Mantığı kuvvetli, aynı zamanda kibar bir insanın fikrine muhtacım. Bana yol göstermenizi rica edeceğim.

Kesik kesik konuşuyordu. Söyleyeceklerini söylemek de onun için azaptı ve konuşmak için kendini zorluyordu. Bunu hissettim.

—Mesela çok nazik, diye devam etti. İnsan yabancılara aile işlerini anlatmak istemez. Bugüne kadar yüzlerini görmediğim iki erkeğe karımdan bahsetmek ağrıma gidiyor. Bahsetmek zorunda kalmak çok acı… ama artık dayanamıyacağım.

Sherlock Holmes:

—Muhterem Bay Grant Munro…

Deyince adam yerinden fırladı:

—İsmimi nereden biliyorsunuz? Diye haykırdı.

Holmes tatlı tatlı gülümsedi:

—Hüviyetinizi saklamak istiyorsanız şapkanızın içine isminizi yazdırmayın veya konuştuğunuz kimseye şapkanızın iç tarafını göstermeyin…

Şimdi hemen şunu ilave edeyim: Biz, yani dostumla ben, bu odada bir çok sır dinledik ve bir çok dertli insanın derdini gidermeye muvaffak olduk. Şans bize yardım etti. Sizin de derdinize çare bulacağımızı ümit ederim.

Belki kaybedecek zaman yoktur, sizi üzen meseleyi hemen anlatmanızı rica ederim.

Bay Munro büyük bir acı hissediyormuş gibi, yine şakaklarını sıktı. Hal ve tavrından, yüzündeki ifadeden, geveze olmadığı, derdini dökmektense, saklamayı tercih eden bir nsan olduğu belliydi.

Nihayet sıkılganlığı bir yana bırakıp anlatmaya başladı:

—Mesele şu Bay Holmes: Ben üç senelik evliyim. Üç sene karım beni, ben karımı sevdik ve az karı kocaya nasip olan mesut bir ömür sürdük. Her hususta anlaşıyorduk. Sözlerimiz, düşünceleriniz, zevklerimiz aynıydı.

Şimdi ise, yani geçen. Pazartesi gününden beri, aramıza bir engel girdi. Karımın hayatında, zihninde bilmediğim, tanımadığım, kavrayamadığım bir şey var. Birbirimize yabancıyız. Bunun sebebini öğrenmek istiyorum.

Biraz sustu, soluk aldı:

—Daha fazlasını anlatmadan, daha ileriye gitmeden önce şunu iyi biliniz ki, Bay Holmes, Effie beni seviyor. Bu hususta hiçbir şüpheniz olmasın. Effie beni bütün kalbiyle, bütün ruhuyla seviyor. Beni dün, bugünden fazla sevmemiştir, dün ne kadar seviyorsa, bugün de o kadar sevdiğine eminim. Bu münakaşa kabul etmez bir hakikattir. Bir erkek bir kadının kendisini sevip sevmediğini pekala bilir. Fakat aramızda bir sır var, bu sır aydınlanmadan eskisi gibi olamayacağız.

Holmes biraz sabırsızlandı:

—Vak’aları anlatınız. Bay Munro!

—Size bildiğim kadar Effie’nin hayatını anlatacağım. Onu tanıdığım zaman dul kalmıştı. Gençti, ancak yirmi beş yaşındaydı. O zaman ismi Bayan Hebron’du. Çocukken Amerika’ya gitmiş Atlanta şehrinde oturmuş ve bir hayli müekkili olan Hebron’la orada evlenmişti. Bir çocukları olmuş ve sarı humma salgınında kocası da çocuğu da ölmüş. Ölüm ilmübaberlerini gördüm.

Kocasıyla çocuğunu kaybettikten sonra Amerika’da oturmak istemeyen Effie, Middlesex’e geldi. Pirmer’de ihtiyar teyzesinin yanına yerleşti. Kocasından 4500 sterlin kalmıştı, bunu yüzde yedi faizle işletiyordu.

Effie’ye tanıdığım zaman Pinner’e geleli altı ay olmuştu. birbirimizi görür görmez birbirimize aşık olduk ve birkaç hafta içinde evlendik.

—Affedersiniz Bay Munro mesleğiniz?

—Şerbetçi otu satarım. Toptancıyım.

—Tekrar af dilerim. Kazancınız?

—Senede yedi sekiz yüz sterlin gelirim vardır. Geçim bakımından rahatız.

—Nerede oturuyorsunuz?

—Norbury’de seneliği seksen liraya bir villa kiraladık. Hem Londra’ya yakın, hem de sayfiye sayılır. Biraz yukarımızda bir küçük otel, iki ev ve tam karşımızdaki arsada da bir köşk vardır… Ta istasyona kadar başka hiçbir binaya rastlanmaz.

Senenin muayyen mevsiminde şehre inerim, fakat yazın işlerim hafifler. Köşkümüzde, karımla baş başa mesuttuk… Bu meseleye kadar aramıza bir gölge dahi girmedi.

—Tekrar affınızı dileyeceğim, karınızın parası…

—Evet, onu söyleyeyim. Evlendiğimiz vakit karım bütün parasını bana verdi. Ben istemedim. İşlerim bozulacak olursa, güç duruma düşeriz dedim. Fakat karım ısrar etti. Ben de parasını kendi sermayeme kattım.

Bir buçuk ay evvel, karım:

—Jack, dedi, paramı sana verdiğim zaman, ihtiyacım olduğu gün benden bir miktarını geri isteyebilirsin demiştin, dedi.

—Tabii, dedim, para senin.

—Öyleyse bana yüz sterlin lazım.

Şaşmadım dersem yalan söylemiş olurum. Fakat belki kendine elbise veya başka bir şey almak istiyor diye düşündüm ve sordum:

—Yüz sterlin’i ne yapacaksın?

Her zamanki neşeli gülüşüyle güldü:

—Benim bankerim olacağını söylemiştin.

Bankerler sual sormaz.

—Yüz sterlin’e sahiden ihtiyacın varsa veririm.

—Sahiden ihtiyacım var.

—İhtiyacının ne olduğunu söylemeyecek misin?

—Bugün söyleyemem Jack, ama bir gün belki söylerim.

Fazla ısrar etmedim. Fakat aramıza ilk defa bir sır girmişti. Karım ilk defa benden bir şey saklıyordu. Bir çek yazdım ve bu işin üstünde fazla durmadım. Belki de bu işin asıl meseleyle ilgisi yoktur ama anlatmayı uygun buldum.

Bizden biraz ilerde bir villa daha var demiştim. Bizim villayı o villadan bir arsa ayırmaktadır, fakat o villaya önümüzden geçen yoldan sapıp, dar bir sokaktan gidilir. Villanın arkası da güzel bir çamlıktır.

Ağaçları sevdiğim için sık sık o çamlığa gider dolaşırım. Sekiz ay villada kimseyi görmedik. Villa boştu, bu güzelköşkün boş durması yazıktı.

Pazartesi akşamı çamlığa giderken dar sokakta bir yük arabası gördüm. Villanın kapısı önünde eşyalar yığılmıştı. Anlaşıldı, villa nihayet kiralanmıştı. Yürüdüm, geçtim, akşam dönüp baktım. Acaba villayı tutanlar ne biçim insanlar! Ben köşke bakarken üst kat pencerelerinden birinde birinin beni gözlediğini sezdim.

Beni gözleyen adamın yüzünde ne vardı bilmem ama, tüylerim ürperdi Bay Holmes. Aramızda hayli mesafe olduğu için, yüzü iyi göremiyordum. Fakat bu yüzün anormal, insanlık dışı bir yüz olduğunu hissediyordum. Bu hissinde yanılmış olabilirim. Beni gözleyenin kim olduğunu daha, yakından, daha iyi görebilmek için geri döndüm, ama yüz o anda pencerenin önünden çekildi, gözümden kayboldu: O kadar çabuk ve ansızın kaybolmuştu ki, sanki biri tutup penceresinin önünden odanın karanlığına çekmişti…

Beş dakika durup hislerimi inceledim, düşündüm. Pencereden gördüğüm yüz kadın yüzümüydü yoksa erkek yüzü mü? Bunu anlayamamıştım.

Fark ettiğim bir şey vardı: Yüzün rengi. Bu sapsarı donuk, korkunç bir surattı. O kadar merak ettim ki, köşkü kiralayanların kimler olduğunu öğrenmek için kapıyı çaldım.

Kapıyı hemen açtılar. Karşıma bir deri bir kemik asık yüzlü, uzun boylu bir kadın çıktı.

—Ne istiyorsunuz? Diye sordu.

Şivesi güney şivesiydi.

Evimi gösterdim:

—Komşunuzum, dedim. Yeni taşındığınızı gördüm, bir şeye ihtiyacınız

olup olmadığını anlamaya geldim.

—Ya!... Bir şeye ihtiyacımız olursa size haber veririz.

Kapıyı suratıma kapatıverdi.

Bu kaba muameleye canım sıkıldı, eve döndüm. Bütün gece, düşünmemeye gayret ettiğim halde, pencerede gördüğüm sarı suratlı, kadının kaba muamelesi gözlerimin önünden gitmedi.

Karıma sarı surattan bahsetmemeye karar verdim: Karım asabidir, çabuk heyecanlanır. Gördüğüm şey hoş bir manzara değildi, onu sinirlendirmekle mana yoktu.

Yalnız yatarken villanın tutulduğunu haber verdim.

Hiçbir şey söylemedi.

Uykum çok ağırdır. Aile arasında benim top atılsa duymayacağım meşhur söz olmuştur. Sahiden de geceleri hiçbir şey beni uyandıramaz.

O gece yeni tutulan villada gördüğüm sarı suratın hayaliyle mi veya herhangi başka bir sebepten mi nedir, derin uyuyamadım. Uykunun arasında, rüyada görür gibi, karımın kalktığını, giyindiğini, mantosunu şapkasını giydiğini gördüm.

Ağzımı açacak, bu saatte neden giyindiğini soracak, hatta çıkışacaktım; bu sırada gözüm mu mum aydınlattığı yüzüne ilişti.

Hayret ve korkudan dilim tutuldu.

Onu hiç böyle görmemiştim, onun bu hale gelebileceğini tasavvur edemezdim:

Karımın yüzü ölü gibi sarıydı. Soluk soluğa nefes alıyordu. Uyanmadığına emin olmak için arada bir yatağını gözleyerek mantosunu giyiyordu.

Kımıldamadım, uyur gibi nefes aldım. İşi rahatladı, usulca odadan çıktı.

Biraz sonra br gıcırtı duydum. Sokak kapısı açıldı. Yatağında doğruldum, rüya görmediğime kanaat getirmek için kolumu çimdiklerdim. Sonra saate baktım: Üçtü.

Sabahın üçünde karımın sokakta ne işi olabilirdi?

Yirmi dakika bunu düşündüm, düşündükçe mana veremedim. Bu izah

edilemez, olağanüstü bir şeydi.

Yirmi dakika sonra sokak kapısı tekrar açılıp kapandı. Merdivende ayak sesleri duyuldu.

Yatak odasına girer girmez sordum:

—Nereye gittim Effşe?

Sesimi duyunca iliklerine kadar ürperdi, haykırmamak için kendini güç tuttu… onun bu hali beni büsbütün çileden çıkardı: Demek ki, kabahatliydi.

Karım açık sözlü, gizli kapaklı hiçbir şey yapmayan bir kadındı… Kendi odasına hırsız gibi girmesi, kocasının uyandığını görünce korkması, haykırmamak için kendimi güç tutması korkunçtu?

Sinirli sinirli güldü:

—Uyandın mı Jack?... Kulağının dibinde top atsalar uyanmazsın sanıyordum…

Hiddetim artıyordu, tekrar ettim:

—Nereye gittin?

Serinkanlı söylendi:

—Şaşmakta haklısın…

Mantosunun düğmelerini çözerken ellerinin titrediğini görüyordum. Devam etti:

—Ömründe böyle bir şey yapmış değilim. Buğulur gibi oldum, açık havaya ihtiyacım vardı. Eğer sokağa çıkmasaydım boğulacaktım. Biraz kapının önünde durdum, şimdi iyiyim.

Konuşurken başını kaldırıp yüzüme bakmıyordu, sesinde de her zamanki ahenk yoktu.

Yalan söylediğine emindim. Cevap vermedim. İçime kurt düşmüş yüreğime şüphe girmişti. Üzgün ve hiddetli, arkamı dönüp yattım.

Karımın benden sakladığı neydi? Nereye gitmişti? Bunları öğrenmeden rahat edemeyeceğimi hissediyordum. Fakat her kere yalan söylediğinden, tekrar bir şey sormadım.

Bütün gece, hakikati meydana çıkarıp saadetimizi bozmayacak bir hal

çaresi bulmaya çalıştım, bulamadım.

O gün şehre gidecektim, fakat iş görecek halde değildim. Karımın hali de benimkinden beterdi. Bakışlarından, yalan söylediğini anladığını kavradığı belliydi. O da ne yapacağını şaşırmıştı.

Kahvaltıda iki kelime ya konuştuk ya konuşmadık. Sofradan kalkar kalkmaz sokağa fırladım. Sabah serinliğinde işi daha iyi düşünmek ihtiyacındaydım.

Crystala Palas'a kadar gittim, bir saat parkta dolaştım, saat bire doğru Norburey'ye döndüm.

Dönüşte sarı suratı gördüğüm köşkün önünden geçtim. Geçerken, o sarı suratı yine görürüm daha dikkatli tetkik ederim ümidiyle durup pencerelere bakmaya başladım.

Köşkün kapısı açıldı ve kim çıktı dersiniz Bay Holmes? Karım çıktı!...

Karımı görünce yıldırımla vurulmuşa döndüm. Fakat gözgöze geldiğimiz an, karım benden beter şaşırıp korktu…

Koşarak eve girecek sandım.

Ama inkarım fayda vermeyeceğini anladı ve bana doğru yürüdü. Dudaklarında tatlı bir gülümseme vardı ama, faltaşı gibi açılan gözleriyle sapsarı yüzü bu tebessümle tezat teşkil ediyordu.

—Yeni komşularımıza gittim Jack. Bana neden böyle bakıyorsun?... Bana darıldın mı?

—Demek dün gece de buraya geldin…

—Ne demek istiyorsun?

—Dün gece de buraya geldiğine artık eminim. Sabaha karşı ziyaret ettiğin bu insanlar kimdir?

—İlk defa şimdi onlara.

—Neden boş yere yalan söylüyorsun? Sesin bile başka… Ben senden hiçbir şey saklamadım. Köşke girip işi anlayacağım.

Karım haykırdı:

—Allah aşkına yapma Jack!... Yemin ederim, bir gün her şeyi

anlayacaksın. Fakat şimdi o köşke girersen felaket olur.

İttim, yalvararak sarıldı:

—Bana itimat et Jack! Bu seferlik itimat et! Pişman olmazsın. Senden hiçbir şey saklamadığımı bilirsin, bir şey saklıyorsam seni çok sevdiğim içindir. Bu meselede hayatınız bahis mevzudur. Benimle beraber eve gelirsen iş düzelir. Bu köşke zorla girersen, aramızda her şey biter.

O kadar ciddi ve o kadar meyus konuşuyordu ki, kapının önünde durdum. Ne yapacağımı kestiremiyordum. Nihayet:

—Sana bir şartla inanırım, dedim.

—Söyle.

—Şu andan itibaren artık esrar kalmasın. Kendine ait bir sırrı saklamak hakkındır, ama artık sabaha karşı bu köşke gelmeyeceğine benden hiçbir şey saklamayacağına söz ver.

Karım rahat nefes aldı:

—Bana itimat edeceğine emindim. Ne istersen yaparım. Haydi artık evimize gidelim.

Kolumdan çekiyordu. Villadan uzaklaştık. Bir aralık dönüp arkama baktım:

Üst katın penceresinde sarı suratı gördüm.

Bu mahlük ve dün gördüğüm o cadı karı ile karımın arasında ne münasebet o cadı karı ile karımın arasında ne münasebet vardı? Bu alelade bir muamma değildi. Fakat bu muammayı çözmeden rahat yüzü göremeyeceğimi de anlıyordum.

İki gün evden çıkmadım. Karım da bana verdiği sözü tutuyordu, o da evden bir yere kımıldamadı.

Fakat üçüncü gün sözünde durmadığını gördüm. Onu vazifesinden ve kocasından uzaklaştıran esrarengiz kuvvetin elinden kendini kurtaramıyordu.

O gün şehire gitmiş, her zamanki gibi üçü otuz altı treniyle dönecek yerde iki kırk treniyle döndüm.

Eve girince hizmetçi beni şaşkın bir telâşla karşıladı.

—Hanım nerede? Dedim.

—Galiba gezmeye gitti!... dedi.

İçime yine şüphe girdi. Yukarı çıktım karımın evde olmadığına kanaat getirdim… Pencereden baktım. Hizmetçimiz koşa koşa karşı villâya gidiyordu.

Bunun mânası meydandydı.

Karım yine oraya gitmiş, ben gelecek olursam, hizmetçiye, kendisine haber vermesini tembih etmişti.

Hiddetten köpürerek sokağa fırladım. Bu esrara son vermek kararındaydım. Karımla hizmetçinin geldiklerini gördüm ama durup konuşmadım.

Hayatımı karartan esrarın yuvası karşıki köşktü.

Ne bahasına olursa bu esrarın mahiyetini öğrenecektim. Kapıyı çalmadım, tokmağı çevirip açtım.

Alt katta kimse yoktu. Mutfakta bir tencere kaynamaktaydı. Bir sepette bir kedi çöreklenmiş yatıyordu. Cadı karı meydanda değildi. Öteki odaya baktım boştu.

Merdiveni döner döner çıktım. Yukarı kattaki iki oda boştu. Köşkte kimse yoktu. Eşyalar ve tablolar, sarı suratı gördüğüm odanınkiler müstesna çok bayağı şeylerdi.

O oda iyi döşenmişti, zarifti ve şöminenin üzerinde karının boy resmini görünce şüphem kalmadı. Bu resmi üç ay evvel ben çekmiştim.

Köşkün boş olduğuna tam kanaat getirmek için uzun müddet kaldım. Sonra, kalbimin üstünde müthiş bir ağırlık hissederek çıktım.

Köşküme girince karımı antrede gördüm, fakat o derece dertli ve hiddetliydim ki, konuşmadım. Durmadan çalışma odasına yürüdüm.

Peşim sıra gelen karım, ben daha kapıyı kapayacak vakit bulamadan arkamdan içeriye girdi.

Sözümü tutamadığım için üzgünüm Jack, dedi. Ama her şeyi bilsen beni affedeceğine eminim.

Çıldırmak işten bile değildi:

Öyleyse her şeyi söyle! Diye haykırdım.

Söyleyemem Jack!... Söyleyemem!...

O köşkte kimin oturduğunu, resmini kime verdiğini söylemedikçe artık senin hiçbir şeyine itimat edemem.

Karımı itip odadan çıktım.

Bu dün oldu Bay Holmes. Dünden beri karımı görmedim, neler olup bittiğini bilmiyorum. Hayatımızı karartan bu ilk buluttur. Bizi öyle ansızın kapladı ki, ne yapacağımı kestiremiyorum.

Bu sabah aklıma geldiniz. Siz bana akıl öğretebilirdiniz. Size geldim. Eğer anlamadığınız bazı şeyler varsa sorunuz. Fakat her şeyden önce ne yapmam lâzım geldiğini söyleyiniz, çünkü benim için felâket çok müthiş.

Son derece heyecanlı bir adamın bu garip macerasını dikkatle dinlemiştik.

Dostum bir müddet sessiz durdu. Çenesini bir elinin avucu içine almıştı. Nihayet mırıldanarak sordu:

—Pencerede gördüğünüz suratın insan suratı olduğuna kesin olarak emin misiniz?

—İki sefer de hayli uzaktan gördüm, kesin bir şey söyleyemem.

—Buna rağmen o surat sizde fena bir intiba bıraktı değil mi?

—Evet, rengi anormaldi ve hiçbir çizgisinin kımıldamaması acayipti. Yaklaştığım zaman arkadan çekilmiş gibi kayboldu.

—Karınız yüz sterlin isteyeli ne kadar zaman oldu?

—İki ay.

—İlk kocasının resmini görmüş müydünüz?

—Hayır. Ölümünden birkaç gün sonra Atlanta’da büyük yangın oldu, bütün evrakı yandı.

—Ama karınızda defin ilmuhabiri var. O ilmuhabiri gördüm demiştiniz.

—Evet, yangından sonra suretini çıkarmıştı.

—Amerika’da onu tanıyan kimseniz var mı?

—Yok.

—Karınız hiç Amerika’ya gitmek istedi mi?

—Hayır.

—Amerika’dan mektup alır mı?

—Ben görmedim.

—Teşekkür ederim.

—Şimdi ne olacak Bay Holmes?

—Bu meseleyi inceleyeceğim. Eğer köşk mütemadiyen boş kalıyorsa, hayli güçlükle karşılaşacağız demektir. Yok, tahmin ettiğim gibi, kiracılar sizin geldiğinizi haber alıp gittilerse dönmüşlerdir. Böyleyse davayı halletmek kolaydır…

—Ben ne yapayım?

—Size şunu tavsiye edeceğim: Norbury’ye gidin, pencereleri gözleyin, villânın boş olmadığını anlarsanız kapıyı zorlamayın, bize bir telgraf çekin. Telgrafı aldıktan bir saat sonra orada oluruz, pek kısa bir zamanda da muammayı çözeriz.

—Ya köşk yine boşsa?

—O zaman yarın gelirsin, konuşuruz. Güle güle gidin.

Adam kalktı, selâm verdi, Holmes ilave etti:

—Makul bir sebep olmadan kendinizi sakın boş yere üzmeyiniz.

—Teşekkür ederim Bay Holmes.

Bay Grant Munro’yu kapıya kadar geçirip dönen Holmes:

—Pek hoş bir iş değil galiba Watson! Ne dersiniz?

—Evet, işin içinde bir ahlaksızlık var.

—Eğer pek yanılmıyorsam bu işin içinde şantaj var.

—Peki şantajı yapan kim?

—Şöminenin üstüne kadının resmini koyar ve zarif döşeli odasında oturan adam… Seni temin ederim Watson, pencereden bakan sarı surat son derece entresan… Bu meseleyi elimden kaçırmak istemem.

—Ne tahmin ediyorsunuz?

—Şöylece bir şey tahmine diyorum ama bu doğru çıkabilir.

—Tahmininiz nedir?

—Köşkte kadının ilk kocası oturuyor.

—Nereden biliyorsunuz?

—İkinci kocasının köşke girmesinden o derece korkmasının başka bir sebebi olamaz. Bence hadiseler şöyle cereyan etti: Kadın Amerika'da evlendi. Günlerden bir gün kocası hastalandı, ya cüzama tutuldu veya budala oldu. Kadın kaçtı, İngiltere'ye döndü, isim değiştirip kendini dul olarak tanıttı ve yeniden evlenip her dertten kurtulduğunu sandı.

Evleneli üç sene olmuştu, durumundan emindi. İsmini tahrif ettiği eski kocasının ölüm ilmuhabirini yeni kocasına göstermişti.

Fakat eski kocası, kendisiyle yaşayan acuze bir kadın vasıtasıyla adresini buldu. Bayan Grant Munro'ya mektup yazıp, hakiki hüviyetini açıklamakla tehdit ettiler.

Kadın onları susturmak için kocasından yüz sterlin istedi ve bu parayı onlara gönderdi. Onlar parayı alıp komşu geldiler. Kocası köşkün kiralandığını haber verdiği zaman kadın kiracıların kimler olduğunu biliyordu.

Bir gece kocası uyuduktan sonra çıkıp onlara gitti, kendisini rahat bırakmalarını yalvardı. Kandıramayınca kocasını şehre indiği gün tekrar gitti, çıkarken yakalandı. Kocasına bir daha o köşke gitmemeye söz verdi. Fakat onların elinden kurtulması şarttı. İki gün sonra onları razı etmek ümidiyle yine gitti ve istedikleri resmi de götürdü.

Münakaşanın en hararetli anında hizmetçi Bay Munro'nun eve geldiğini haber verdi. Kadının kocasının köşke gireceğini bildiği için eski kocasıyla o acuzeyi arka kapıdan çamlığa gönderdi.

Bay Munro köşkü boş buldu. Fakat bu gece boş bulacağını sanmam. Bu tahminime ne dersiniz?

—Tahminine ne denir?

—Ama vakalara uyuyor. Eğer bu tahminimize uymayan başka vakalar

olursa, o zaman bu tahmini bir tarafa bırakırız. Şimdilik yeni dostumuzdan telgraf beklemekten başka yapılacak iş yok.

Çok beklemedik. Çayımızı bitirirken geldi:

Köşk boş değil. Sarı suratı pencerede gördüm. Yedi treninde bekleyeceğim. Siz gelmeden hiçbir şey yapamayacağım.

Bay Munro'nun telgrafı bundan ibaretti.

Vagondan inince kendisini gördük. Yüzü son derece sararmıştı, heyecandan ürperiyordu. Dostumun kolunu tutup:

—Köşkteler, dedi. Pencerelerde ışık gördüm. Artık bu meseleyi halledelim, hem de kökünden halledelim.

İki yanı ağaçlı yoldan yürürken Holmes sordu:

—Planınız nedir?

—Her çareye başvurup köşke gireceğim. Her halde zorla gireceğim. Köşkü kiralayanların kimler olduğunu anlayacağım. Siz de şahitlerim olacaksınız.

—Karınıza rağmen bunu yapacak mısınız?

—Evet!

—Ama karınız size bu işi kurcalamamanızı rica etmiş.

—Ne olursa olsun ben kararımı verdim.

—Haklısınız. Herhangi bir hakikat insanı kemiren şüpheden iyidir. Hemen o köşke gidelim. Yapacağınız şey kanuna aykırıdır ama öyle bir sebebi var ki, değer…

Şoseden dar yola saptığınız zaman ortalık kararmış hafif bir yağmur başlamıştı.

Bay Grant Munro çok hızlı yürüyordu. Sendeleyerek onu takibe çalışıyorduk.

Bay Munro, eliyle, ağaçlar arasından görünen ışıkları işaret etti.

—İşte evim… Şu karşıdaki de zorla gireceğim ev.

Yolun köşesini sapınca köşk önümüze dikildi. Kapının aralık olduğu sızan sarı ışıktan belliydi.

Üst katın bir penceresi açıktı.

Pencereye bakarken perdede siyah bir gölge kımıldandı. Grant Munro:

—Cadı karı! dedi… Görüyorsunuz ya köşk boş değil. Peşi sıra geliniz, işin içyüzünü anlayacağız.

Kapıya yaklaştık, ansızın eşikte bir kadın göründü. Yüzünü pek iyi göremiyordum. Yalvarır gibi kollarını uzatıp ellerini kavuşturdu:

—Allah aşkına Jack!... diye haykırdı. Bu gece geleceğini içime doğdu. Bu eve girme canım. Bana itimat et. Girmediğine pişman olmazsın.

—Sana lüzumundan fazla güvendim Effie. Bırak geçeyim. Bu eve girmem lazım. Dostlarımla beraber bu işi kökünden halledeceğiz.

Karısını itip geçti. Onu takip ettik. Kapıyı açtı. Önüne bir kadın çıktı, yolunu kesmek istedi, onu da şiddetle itip yürüdü. Merdiveni çıktık.

Grant Munro aydınlık odaya girdi bizde arkasından girdik.

İyi döşenmiş bir odaydı. Masanın üstünde iki, şöminenin üstünde de iki mum yanıyordu.

Bir köşedeki rahleye bir kız çocuk eğilmişti. Bize arkası dönüktü. Üstünde kırmızı elbise, ellerinde de uzun konçlu beyaz eldiven vardı.

Bize dönünce hayret ve korkuyla haykırdım. Bu yüz sapsarıydı, iğrençti, tamamıyla ifadesizdi. Holmes gülerek çocuğun başının arkasına elini attı. Bir maske düştü:

Karşımızda bembeyaz otuz iki dişini göstererek bir zenci kız çocuğu gülüyordu.

Kendimi tutamadım, çocuklu beraber ben de gülmeye başladım.

Fakat elini gırtlağına götüren Munro bağırdı:

—Bu da kimdir?

—Söyleyeceğim.

Bayan Munro odaya girdi, güzel ama korkunç güzeldi.

—Beni her şeyi söylemeye zorladın. Ben söylemeyecektim, madem ki istedin, gerçeği her ikimiz de göğüs germeliyiz! Kocam Atlanta’da öldü, kızım yaşıyor.

—Kızın ha!...

Korsesinden gümüş bir madalyon çıkardı:

—Bunu hiç açmadın mı?

—Açıldığını bilmiyordum.

Kadın madalyonun kapağını açtı. Bir resim vardı, güzel bir zencinin resmi. Afrikalı olduğu belliydi.

Grant Munro’nun karısı anlattı:

—Atlantalı John Hebson… Yeryüzünde onun kadar asil ruhlu insan yoktur. Irkımı bir yana bırakıp onunla evlendim. Ölünceye kadar beni bir gün bile kırmadı. Kızımızın benden fazla ona çekmiş olmasından başka üzüntümüz yoktu. Sevgili kızım Lucy babasından da siyah. Ama ister beyaz ister siyah olsun, annesinin sevgili, bir tanecik kızıdır.

Kız koşup annesinin dizlerine sarıldı. Kadın devam etti.

—Çok zayıftı, yolculuğa dayanamazdı, onu bunun için Amerika’da bıraktım. Hizmetçiniz İskoçyalı, bize çok bağlı bir kadına emanet etmiştim. Kızımı inkâr edecek değilim, fakat talih seni karşına çıkarıp da seni sevdiğimi anlayınca, kızından bahsedemedim, çekindim. Allah beni affetsin. Beni anlamazsın diye korktum. Bir türlü her şeyi itiraf edemiyordum.

Seninle kızım arasında kalınca seni tercih ettim ve üç sene bir kızım olduğunu senden sakladım. Fakat dadısından mektup alıyordum. Kızım iyileşmişti.

Nihayet öyle göreceğim geldi ki bu arzumu bir türlü yenemedim. Her tehlikeyi göze alıp birkaç hafta için olsun buraya getirmeye karar verdim.

Dadıya yüz sterlin gönderdim, boş villayı tarif ettim, gelip kiralamasını bildirdim. Aramızda hiçbir rabıta bulunmadan kızıma komşu olacaktım.

Çok ihtiyatlı davrandım, her türlü tedbiri aldım. Burada bir zenci kız göze batacağından gündüzleri çocuğa maske takmasını da yazdım. Bu kadar tedbir almasaydım belki daha iyi ederdim, ama gerçeği öğreneceksin diye deli oluyordum.

Köşkün tutulduğunu evvela sen haber verdin. Bunun üzerine sabahı bekleyemedim. Uyku tutmadı. Uyanmasın diye sabaha karşı saat üçte çıkıp

gittim.

Ama sen uyanmış, giyinip çıktığımı görmüştün… Fazla sorun etmedin. Daha sonra beni köşkten çıkarken yakaladın. Ama kaçta gireceğini tahmin ettiğimden dadıyla kızımı arka kapıdan kaçırdım… Bu gece her şeyi öğrendim… Şimdi sana soruyorum Jack, ben ve kızım ne olacağız?

Önüne, bakıp cevap bekledi.

İki dakika sonra Grant Munro’nun sesi duyuldu ve cevabı şu oldu:

Üvey kızını kucaklayıp kaldırdı öptü, öbür elini karısına uzattı. Kapıya yürüdüler:

—Evimizde daha rahat konuşuruz Effie. Ben kusursuz bir insan değilim, fakat sandığından daha iyi bir insanım.

Holmes’le beraber onların arkasından yürüdük. Dostum kolunu tuttu:

—Londra’ya gitsek daha iyi ederiz…

Gece geç vakte kadar bu meseleden hiç bahsetmedi. Yatmak için odasına giderken;

—Watson dedi hissiyatına kapıldığımı, kendime fazla güvendiğimi veya bir meseleye gereği kadar önem vermediğimi hissedersiniz lütfen kulağıma “Norbury” diye fıslayın. Size minnet kalırım.

4 - SOKAKTA BİR DELİ!

Pencerenin önünden seslendim:

—Holmes!...

O sabah sokağı seyrederek vakit geçiriyordum. Cevap alamayınca yine seslendim:

—Holmes!.

—Ne var?

—Sokakta deli var.

—Tımarhaneye mi götürüyorlar?

—Hayır, başıboş dolaşıyor . . . yürekler acısı bir manzara . . . adamcağızı ne diye sokağa bırakmışlar? Günah…

Dostum gerindi, tembel tembel koltuğundan kalktı, ellerini hırkasının ceplerine sokup yanıma geldi, başını omzumun üstünden uzatıp pencereden sokağa baktı.

Şubat ayındaydık. Hava açık fakat çok soğuktu. Solgun kış güneşi altında dün yağan kar pul pul ışıldamaktaydı.

Temizlik işçisinin sokağın ortasına yığdığı kar kümesi, koyu kahverengi olmuş, çamurlaşmıştı ama, kaldırım kenarındakiler yeni yağmış gibi bembeyazdı.

Sokakta kimseler yoktu. Uzakta görünen metro istasyonundan kimseler çıkmıyordu. Kaldırımda yalnız bir deli vardı.

Elli yaşlarında bir adamdı. Uzun boylu, geniş omuzlu, gösterişliydi. Muhteşem tavrı esmer yüzüne uyuyordu. Üzerindeki elbise, iyi kumaştan, iyi dikilmişti. Şapkası yeni, getrleri temiz, pantolonu bejdi.

Bütün bunlara rağmen halinden deli olduğu belliydi.

Koşuyor, sıçrıyor, ellerini kaldırıp indiriyordu. Başını salladıkça, yüzünü bin bir türlü kırıştırıp durmaktaydı.

Holmes ellerini ovuşturdu:

—Bizim evi aradığına bahse girerim.

—Bize mi gelecek?

—Evet. İş için geliyor. Halinden anladım. İşte bakın…

Baktım. Adam fok balığı gibi soluyarak bizim kapıya koştu, zili öyle bir çalış çaldı ki, bütün evin içini çınlattı.

Biraz sonra nefes nefese odaya girdi. Yine ellerini kollarını sallıyordu, fakat bakışlarında öyle elim, öyle acıklı bir ifade vardı ki, alay edemedik: Ona acıdık, hem de çok acıdık. Benim yüreğim parçalandı.

Bir müddet konuşamadı, hiçbir şey söylemedi. Durduğu yerde sallandı, parmaklarıyla, yolmak ister gibi saçlarını karıştırdı. Esasen saçları leylek yuvasına dönmüştü.

Birdenbire, başı önde divana koştu. Eğer tutmasaydık kafasını duvara vuracaktı. Tuttuk, odanın ortasına getirdik.

Sherlock Holmes adamı bir iskemleye oturttu, kendi de yanına oturdu, elini eline aldı ve en tatlı sesiyle yatıştırmaya çalıştı:

—Bana akıl danışmaya geldiniz değil mi?

—Evet.

—Çok koştuğunuz için çok yorgunsunuz değil mi?

—Evet.

—Biraz dinlenin. Aklınız başınıza gelsin. Soluk alın. Ondan sonra işi anlatırsınız, ben de alakadar olurum.

Adam, çenesi göğsüne dayalı bir müddet oturdu. Heyecanını yatıştırmaya çalıştığı belliydi.

Nihayet mendilini çıkarıp alnını kuruladı, dudaklarını sildi, yüzümüze baktı:

—Beni deli sanıyorsunuz değil mi?

Sherlock Holmes cevap verdi:

—Büyük bir can sıkıntınız olduğu anlaşılıyor.

—Ne kadar büyük olduğunu Allah bilir. Beni sahiden deli edecek bir derdim var. Yıldırımla vurulmuşa döndüm. Tepeden inme bir felâket bu!

—Heyecanlanmadan anlatınız.

—Mümkün mü? Ben üzerime toz kondurmamış bir insan olmama rağmen, herkese karşı küçük düşmekten kaçınmayacaktım. Bir aile felâketine de tahammül edebilirdim. Her insanın başına bir aile felâketi gelebilir.

Ama insan hem herkese karşı küçük düşer, hem aile felâketine uğrarsa ne yapar? Mahvolur. Sustu, derin bir iç çekti:

—Bahis konusu yalnız ben olsam yine neyse, fakat memleketin şerefi tehlikede, bu işi düzeltemezsek memleket hesabına da kötü olur.

Holmes tekrar etti:

—Heyecanlanmamanızı rica ederim. Evvelâ kendinizi tanıtınız, sonra başınıza geleni ayrıntı vererek anlatınız.

—İsmimi her halde bilirsiniz sanırım. Threadneedle Street'teki Holder ve Stevenson bankası ortaklarından Alescandre Holder'im.

Evet, bu ismi biliyorduk. En büyük bankanın en yaşlı ortağıydı. Bu banka Londra'nın ikinci büyük kurumuydu.

Acaba şehrin en tanınmış şahsiyetlerinden birini deli eden hadise neydi?

Merakla macerasını anlatmasını bekliyorduk.

Beş dakika susup hafızasını topladıktan sonra konuştu:

—Vaktin nakit olduğunu bilirim. Polis müfettişi bu muammayı çözebileceğinizi söyler söylemez soluğu burada aldım… Baker Street'e metroyla geldim, oradan buraya kadar yürüdüm, çünkü yollar karlı olduğundan arabalar çok yavaş ilerliyor. Bundan dolayı yoruldum. Pek az yaya yürürüm.

—Biraz dinlendiniz mi?

—Evet, hadiseleri mümkün olduğu kadar açık ve etraflı anlatmaya çalışacağım.

Öksürdü, yutkundu ve anlatmaya başladı:

—Bankacılıkta başarı, yatırılan sermayeyi kullanacak işler bulmaya, mudi

sayısını ve mevduatı arttırmaya bağlıdır.

“Parayı işletmenin en kârlısı da, alan sağlam olmak şartıyla kredi açmaktır. Son seneler zarfında, tablolarını, kitaplarını, gümüş takımlarını ipotek edip birkaç asil aileye mühim miktarda borç verdik.

“Dün sabah bankadaki büromda oturuyordum. Sekreterden biri bir kartvizit getirdi. İsmi okur okumaz yerimden fırladım. Bu gelen . . . fakat size bile gelenin kim olduğunu söylememeliyim. Yalnız şunu açıklayayım: İsim, bütün dünyanın tanıdığı meşhur bir aile ismiydi. Ziyareti bizim için büyük şerefti.

Büroma girer girmez kendisine:

“Müessesemize büyük şeref verdiniz!.. demeye hazırlandım, fakat vakit bulamadım. Sözümü kesip işten bahsetti. Biran evvel bir dertten kurtulmasının çaresini arayan bir insan halindeydi. Telaşlı ve sinirliydi.

—Bay Holder, dedi, ödünç para verdiğinizi söylediler.

—Garanti sağlam olmak şartıyla banka daima ödünç para verir.

—Bana derhal elli bin sterlin lazım. Bu kadarcık bir parayı dostlarımdan da bulabilirim, ama bu işi bir bankayla görmeyi tercih ettim.

—Benim bu durumumda bir şahsiyet kimseye minnettar olmamalıdır.

Hakkı vardı. Sordum:

—Ne kadar zaman sonra ödeyeceksiniz?

—Önümüzdeki pazartesi günü mühim bir alacağımı verecekler, size faizi ile beraber elli bin sterlini öderim . . . elli bin sterlin bana şu anda lazım.

—Mümkün olsaydı, bu işin formalitesinin bir tarafa bırakır, istediğiniz parayı ben şahsen verirdim. Ne yazık ki elli bin sterlin ödünç verecek durumda değilim. Parayı banka adına vereceğim için de lazım olan garantiyi istemek zorundayım.

—Pekalâ.

—İskemlesinin yanında bıraktığı siyah güderi, dört köşe kutuyu aldı:

—Zümrüt taştan bahsedildiğini hiç duydunuz mu?

—Duymaz olur muyum?

—İmparatorluğun en kıymetli mücevherlerinden biri.

—Doğru.

Kutuyu açtı. Pembe kadife üstünde harika taç pırıldıyordu. Asilzade gözlerini taştan ayırmadan:

—Büyük otuz dokuz zümrüdü vardır. Altın montürüne de kıymet biçilemiyor. Çok titiz davranarak taca kıymet takdir etseler, istediğim paranın iki misli kıymet takdir ederler.

—Garanti olarak tacı mı bırakacaksınız?

—Evet.

Kutuyu aldım, gözlerim zümrütlerden sahibine kaydı. Asilzade sordu:

—Kıymetinden şüphe mi ediyorsunuz?

—Hayır, ancak…

—Bu tacı rehin bırakmaya hakkım var mı? Merak etmeyin. Dört gün sonra çıkaracağıma emin olmasam hiç rehin bırakır mıyım? Bu bir formaliteden ibaret.

—Taç elli bir sterline yeter garanti midir?

—Evet, fazlasıyla.

Asilzade bir saniye düşündü:

—Bay Holder, dedi, size ne derece güvendiğimi görüyorsunuz. Bu güveni bana, dostlarınız telkin etti. Bankanızdan para aldığımı hiç kimsenin duymayacağına eminim.

Gözlerini gözlerime dikti:

—Gevezelikten nefret ederim.

Kaşlarını çatıp ilave etti.

—Bu mücevheri de sıkı saklayacağınıza şüphe yok. Kaybolması şöyle dursun. Bir iki taşının değişmesi facia olur. Yeryüzünde bu zümrütlerin eşleri yoktur. Biri alınsa, yerine koymak imkânsızdır…

Boynunu büktü:

—Tacı size teslim ve emanet ediyorum. Pazartesi sabahı yine kendim gelir

alırım.

Asilzadenin telâşını görünce fazla ısrar etmedim, vezneye açıktan elli bin lira ödenmesi için emir verdim.

Asilzade paraları alıp gittikten sonra masanın üstünde duran kutuya baktım, içime korku düştü. Ne büyük bir mesuliyet yüklenmiştim!. Doğru, bu taç “milli” olduğuna göre, çalınması veya taşlarının değiştirilmesi felâketti.

Tacı teslim aldığıma pişman oldum.

Fakat artık iş işten geçmişti, yapılacak şey kalmamıştı. Tacı kişisel kasama sakladım ve çalışmaya başladım.

Akşam oldu, içime yine kurt düştü. Zümrüt tacı büromdaki kasamda bırakmak doğru değildi… Yüzlerce kasa soyulmuştu!... Benim kasamın soyulması da pekâla mümkündü…

Aldı mı beni bir korku!... Kasam soyulursa taç çalınırdı. Karar verdim: Pazartesi gününe kadar kutuyu yanımdan ayırmayacaktım. Banka kapanırken bir araba getirtip Streatham’daki evime gittim.

Yukarı çıktım, tacı masanın gözüne kilitledikten sonra içim rahat etti:

Asilzade sustu. Holmes :

—Anlatayım Bay Holmes. Garsonla uşak evin dışında yatarlar. Ondan şüphe edilmez.

—Hizmetçileriniz?

—Üç hizmetçim var. Üçü de senelerden beri yanımda.

—Kendilerinden emin misiniz?

—Tamamıyla. Üçü de dürüst, namuslu kadınlardır.

—Yeni hizmetçileriniz yok mu?

—Lucy birkaç aydır bizde çalışıyor. Fakat ondan da memnunum, şüphe edilecek hiçbir halini görmedim.

—Genç mi?

—Hem de güzel.

—Kocası, nişanlısı var mı?

—Sevdalıları var, evin etrafında dolaşıp duruyorlar… Başka kabahati yok, eğer gözü üstünde kalan erkeklerin peşine düşmeleri kabahatsa. Biz hiçbir fenalığını görmedik. İyi kızdır.

—Şimdi gelelim aileye.

—Gelelim Bay Holmes. Karım öldü? Oğlum Arthur'le oturuyorum. Oğlum beni hayal kırıklığına uğrattı Bay Holmes. Kabahat biraz da benim; Herkes, ona çok yüz verdiğimi söylüyor. Belki haklıdırlar. Karım öldükten sonra sevdiğim tek yakınım Arthur'du. Onun üzülmesine dayanamıyor, her istediğini yapıyordum. Belki bu kadar yumuşak davranmasaydım ikimiz için de iyi olurdu… Ama ben fenalık ettiğimin farkında değildim.

—Maksadınız neydi?

—Gayem, oğluma bankadaki yerimi bırakmaktı, fakat o işten zevk almıyordum. Hem vahşi, hem şımarıktır. Sözün kısası bankanın idaresini, büyük bir sermayeyi ona emanet edemem.

"Delikanlıyken aristokratik bir kulübe üye olmuştu. Muhteşem bir hayat süren, çok zengin şahsiyetlere kendini sevdirdi, onlarla dost oldu. Büyük kumara ve at yarışlarında çok para kaybetmeye başladı.

Holmes doğrulup sordu:

—Parayı nereden buluyordun?

—Ben veriyordun. Ona aylık bağlamıştım, fakat sık sık gelip aylığına mahsuben para ister; namus borçlarını ödeyeceğini söylerdi.

—Kendisini o muhitten kurtarmaya, çalıştınız mı?

—Çalıştım, kendisi de kurtulmak istiyor, karar veriyor, fakat dostu Sör George Burnwell'in tesiriyle o muhitten ayrılamıyordu.

—Sör Burnwell kimdir?

Bay Holder iç çekti:

—Sör George Burnwell gibi bir insanın tesiri altından kurtulmanın kolay olmadığını itiraf ederim. Bize sık sık gelir, ben bile onun tesiri altında kaldım, hâli ve tavrıyla beni bile büyüledi. Arthur'dan büyük, tepeden tırnağa kibar ve Adonis kadar güzeldir. Fakat onu serin kanlılıkla düşündüğüm zaman, hayasız sohbetleri ve arada sırada gözlerinde gördüğüm bazı pırıltıları

hatırlayıp şüphelenirdim: Güven vermeyen bir insandır.

“Bende güven vermeyen bir insan izlenimi bıraktı, önsezisi kuvvetli olan Mary’de benim fikrimdi.

—Mary kimdir?

—Şimdi ondan söz açacağım. Bahsedeceğim başka kimse de yok. Mary kardeşimin kızıdır. Kardeşim beş sene evvel öldü, anasız babasız kalan Mary’yi yanıma aldım, evlât ettim. Kızım sayılır. Evimin nurudur: İyi huylu, sevecen, güzel, sakin, sevimli, nazik bir kızıdır ve mükemmel ev kadınıdır. Benim sağ oklumdur. O olmasa hâlim haraptır.

—Demek size çok bağlı.

—Son derece. Beni hiç kırmaz, her istediğimi yapar. Yalnız bir istediğimi yapmadı: Oğlum iki sefer kendisine evlenme teklif etti, iki sefer de kabul etmedi:

—Oğlunuz Bayan Mary’ye âşık mı?

—Delice… Halbuki Arthur’un başka bir insan olacağına şüphe yoktur…. Ne yazık ki iş işten geçti.

—Neden?

Bay Holder derin bir iç geçirdi:

—Evimde kimlerin oturduğunu söyledim. Şimdi macerama devam edeyim:

“O gece yemekten sonra salonda kahvelerimizi içerken Arthur ile Mary’ye milli tacı rehin olarak aldığımı söyledim, yalnız rehin bırakanın ismini açıklamadım.

“Lucy Parr bu sırada kahveyi vermiş, salondan çıkmıştı, buna eminim, fakat salon kapısı kapalı mıydı?... Bunun farkında değilim. Arthur’le Mary çok ilgilendiler, tacı merak ettiler. ‘İlle bize göster!’ diye tutturdular.

Holmes yine sordu:

—Affedersiniz sözünüzü kesiyorum. Tacı gösterdiniz mi?

—Hayır, hiç kimsenin görmesini istemiyordum.

—Nereye koyduğunuzu sormadılar mı?

—Arthur sordu.

—Söylediniz mi?

—Evet, masanın gözüne kilitledim dedim.

—O ne dedi?

—İnşallah bu gece eve hırsız girmez dedi.

—Masanın gözleri kilitli dedim.

Arthur omuz silkti:

—Her anahtar açar. Çocukken bir kere dolabın anahtarıyla açmıştım.

Holmes yine sordu:

—Siz ne yaptınız?

Bay Holder dudak büktü:

—Arthur ağzına geleni söyler. Kulak asmadım… Gece yatmak üzere odama gittim. Arthur, suratı bir karış asık, peşim sıra geldi. Anladım: ‘Ne istiyorsun?’ diye sordum.

Önüne bakarak cevap verdi:

“İki yüz Sterlin rica ediyorum.”

Kısa ve biraz da sert:

“Mümkün değil veremem, dedim. Para bahsinde şimdiye kadar fazla cömert davrandım.”

“Minnettarım. Fakat iki yüz sterline ihtiyacım var, yoksa bir daha kulübe ayak basamam.”

Ben sevinç haykırdım:

“Aman ne iyi olur!”

“Fakat oğlunuzun şerefinin lekelenmesini istemezsiniz sanırım. Herhalde ben buna tahammül edemem. Ne suretle olursa olsun bu parayı bulmalıyım, eğer siz vermezseniz, başka çare arayacağım.”

Kızdım. Aybaşından beri bu üçüncü para isteyişiydi.

“Boşuna ısrar etme, on para vermem! dedim.

Selâm verip odadan çıktı.

O çıkar çıkmaz masanın çekmesinden kutuyu aldım, baktım, yine kapağını kapayıp çekmeye koydum.

Sonra evi dolaştım. Her gece yatmadan önce evin her tarafını Mary dolaşır, ama o gece bu işi ben gördüm.

Merdivenden inerken Mary antrenin penceresi önündeydi. Be yaklaşırken kapadı. Biraz heyecanlı ve canı sıkılmış gibiydi:

“Baba, dedi, bu gece Lucy’ye izin mi verdiniz!”

“Hizmetçi Lucy’ye mi?”

“Evet.”

“Hayır, ben izin vermedim.”

“Sondaki kapıdan girdi. Muhakkak yan kapıya gidip biriyle konuştu… Bu hâl hiç hoşuma gitmiyor. Buna bir son vermek lâzım.”

“Yarın sabah onunla konuşursun. İstersen ben konuşayım.”

“Olur baba.”

“Her taraf kapalı mı?”

“Kapalı baba.”

“Öyleyse Allah rahatlık versin.”

Mary’yi öptüm, odama çıkıp yattım ve hemen uyumuşum.

Holmes sözü yine kesti:

—Her şeyi olduğu gibi anlatıyorsunuz değil mi?

—Evet Bay Holmes. Bu işle alâkalı hiçbir şey unutmamaya gayret ediyorum… İyi kavrayamadığınız bir nokta varsa lütfen söyleyin.

—Gayet iyi anlatıyorsunuz.

—Uykum hafiftir. O gece kuşkuda yattığımdan, yarı uyur yarı uyanıktım. Sabaha karşı evin içinde bir gürültü duyup sıçradım. Gözlerimi açıp doğruldum. Çık yoktu artık. Fakat bana bir pencere kapandı gibi gelmişti.

“Kulak kabarttım, dinlendim ve ansızın yataktan fırladım. Yan odada bir ayak sesi vardı . . . yan oda büromdu. Kapıyı açıp haykırdım:

“Arthur!.. Kerata! Hırsız! O taca nasıl el sürersin?.”

Sherlock Holmes gömüldüğü koltuğundan şöyle bir doğruldu, boynunu uzattı:

—Oğlunuzu mu gördünüz?.

—Havagazı lâmbası bıraktığım gibi kısık yanıyordu. Lâmbanın yanında, ceketsiz, oğlum duruyordu.

—Ya taç?

—Elindeydi, bütün kuvvetiyle bükmeye uğramaktaydı…

—Siz seslenince…

—Taç elinden düştü, oğlumun yüzü bembeyaz oldu… koştum, eğilip tacı aldım. Bir köşesi kopmuş, üç zümrüt sökülmüştü.

Aklım başımdan gitti:

—Ahlâksız!.. diye kükredim… Tacı mahvettin!.. Namusum bir paralık oldu!... Çaldığın zümrütleri ne yaptın?

Gözleri yerinden uğradı:

“Çaldığım mı?”

“Evet çaldığın!.. Seni hırsız köpek seni!..

Kan başıma sıçramıştı, omuzlarından tutmuş sarsıyordum.

“Taşlar tamam!..”

“Üç zümrüt noksan.”

“Hepsi tamam.”

“Noksan diyorum sana!.. O üç zümrüdü sen çaldın… Hem hırsız, hem yalancısın… Ben girerken bir parçasını daha kırmaya çabalıyordun.

“Bana kötü bir sıfat taktınız. Artık hakaretlerinize tahammül edemeyeceğim. Bu mesele hakkında size hiç bir şey söylemeyeceğim… Şimdi gideceğim ve bir daha bu eve ayak basmayacağım. Bu evden şimdi çıkacağım.”

Hiddet ve sinirden deliye dönmüştüm. Avazım çıktığı kadar:

“Seni şimdi polise teslim edeceğim!... diye bağırdım.

Oğlum hiç görmediğim bir öfkeyle.

“Ağzımdan söz alamazsınız, dedi. Madem ki polis çağıracaksınız, polis arasın, bulabilirse bulsun!..

Sesim perde perde yükseldiğinden evde herkes uyanmıştı.”

Odaya evvelâ rüzgar gibi Mary girdi, Arthur’un ve tacın hâlini görünce düşüp bayıldı.

Hizmetçiyi merkeze gönderip polis çağırttım:

Bir müfettişle bir polis memuru eve girince Arthur sordu:

“Beni hırsızlıkla mı itham edeceksiniz?”

Bu meselenin bir aile meselesi olmaktan çıktığını, kırılıp bükülen, zümrütleri çalınan tacın milli bir servet olduğunu anlattım.

“Bu işin polis ve adliyeye intikali lâzımdır!.” dedim.

“Öyleyse beni hemen tevkif ettirmeyin. Benim ve sizin menfaatiniz adına bırakın evden beş dakika çıkayım.”

“Kaçmak veya çaldığın taşları saklamak için değil mi?”

Durumumun fecaati karşısında oğlumu yola getirmeye çalıştım:

“Yalnız benim değil, benimkinden çok daha ünlü bir ismin şerefi ve namusu bahis konusudur… Bu hırsızlık bütün halk efkârını aleyhimize çevirir. Millet bize düşman olur… Bana çaldığın uç zümrüdü ne yaptığını söylersen, misli görülmemiş ve rezalet önleriz” dedim.

Oğlum susuyordu. Devam ettim:

“Ne durumda olduğumu kavrayamayacak kadar çocuk değilsin. Suçüstü yakalandın… seni hiçbir şey kurtaramaz. Ama üç zümrüdü verirsen, bu meseleyi örtbas eder, seni de affederim.”

“Siz kabahati olanları affediniz.”

Ve alay eder bir tavırla arkasını döndü. Madem ki sözümü dinlemiyordu, müfettişle polis memurunu çağırmaktan başka çare yoktu.

Çağırdım.

Oğlumun üstü, odası, evin her tarafı arandı. Zümrütler bulunamadı. Sert çıkışlar yapıldı, tehdit edildi, fakat Arthur hiçbir şey söylemedi.

Bu sabah oğlumu cezaevine götürdüler, ben de bu meseleyi aydınlatmanızı rica etmek için buraya koştum.

Polis şimdilik yapılacak bir şey olmadığını itiraf ediyor… Bu meselenin halli için ne masraf lazımsa veririm. Üç bin Sterlin mükâfat da vaat ettim.

İç çekti, gözleri yaşardı:

—Sen bilirsin Allahım!.. Bir gecede namusumu, oğlumu ve zümrütleri kaybettim…

Yüzünü avuçlarının içine alıp başını sağdan sola, soldan sağa sallamaya başladı. Anlaşılmaz bir şey mırıldanıyordu.

Sherlock Holmes bir müddet kaşları çatık, sessiz, ateşe baktı, nihayet sordu:

—Çok misafir gelir mi evinize?

—Hayır.

—Sık görüştüğümüz ahbaplarınız yok mu?

—Yoktur. Arada sırada ortağımla karısı ve bazen de Arthur’un dostu gelir. Bu günlerde birkaç defa Sör George Burnwell geldi. Ondan başka kimse gelmedi.

—Sık sık toplantılara gider misiniz?

—Arthur gider. Ben Mary’yle evde otururum.

—Bir genç kızın hep evde oturması tuhaf!..

—Kalabalıktan hoşlanmaz. Hem artık çocuk da sayılmaz.

—Kaç yaşında?

—Yirmi dört.

—Biraz evvel meseleyi anlayınca bayıldı dediniz.

—Evet. Benden daha müteessir.

—O da sizin gibi hırsızın Arthur olduğuna emin mi?

—Tabii. Tacı oğlumun elinde gördüm. Gözlerimle gördüm. Gözlerimle gördüm.

—Bu yeterli bir delil değildir.

—Başka ne delil istiyorsunuz?

Holmes soruya soruyla karşılık verdi:

Tacın kopmayan kısmı ne durumda?..

Bükük…

—Acaba doğrultmaya mı çalışıyordu?

Bayan Holder geniş bir nefes aldı:

—Hay Allah sizden razı olsun!.. İkimizi de dertten kurtarmak istiyorsunuz…

Başını salladı:

—Ama güç, çok güç bir iş bu… Odamda ne yapıyordu? Suçu yoksa neden söylemedi?.

—İyi ya!.. Suçlu idiyse neden bir yalan uydurmadı? Susması iki türlü yorumlanabilir. Bu meselede acayip bir iki nokta var.

Holmes şakağını kaşıdı:

—Bir gürültüyle uyandığınızı söylediniz.

—Evet.

—Bunu polise de söylediniz tabii.

—Tabii söyledim.

—Polis ne diyor?

—Odaya girdikten sonra Arthur kapıyı kapadı, kapının gürültüsünü duymuş olacaksınız, diyor.

—Buna ihtimal yok.

—Neden?

—Hırsızlık maksadıyla bir odaya giren biri, kapıyı insanları uyandıracak kadar hızlı kapamaz.

—Bu da doğru, ama…

Holmes sözünü kesti:

—Zümrütlerin ortada olmamasına ne diyorlar?

—Hâlâ evi, döşeme tahtalarını, eşyaları arıyorlar.

—Evin dışında aramak akıllarına gelmedi mi?

—Geldi. Bütün bahçe arandı.

—Bay Holder, bu meselenin, sizin ve polisin tahmininden çok daha esrarlı bir mesele olduğunu kavrıyor musunuz?

—Evet.

—Hatta size göre ilk bakışta apaçık bir hırsızlık olayıydı.

—Doğru.

—Bana çok karışık bir mesele gibi geliyor. İddianızı tekrarlayalım:

“1 - Oğlunuz yatağından kalkıp büronuza girdi. Masanızın gözünü açtı, tacı çıkardı.

“2 - Var kuvvetini harcayıp bir köşesini kırdı ve otuz dokuz zümrüdün üçünü saklamak için meçhul bir yere gitti.

“3 - Öyle bir yere sakladı ki, kimse bir türlü bulamıyor.

“4 - Üç zümrüdü sakladıktan sonra, geri kalan otuz altı zümrüdü dönüp yerine getirdi.

Holmes gözlerini Holder’e dikti:

—Bunu iddia ediyorsunuz değil mi?

—Evet.

—Olacak şey mi bu?

Banker şaşalamıştı:

—Peki, sizin iddianız nedir?... Madem ki suçu yoktu, söylemeliydi.

—Bu noktayı aydınlatacağız Bay Holder…

İsterseniz hep beraber Streatham’a gidip bazı şeyleri yerinde inceleyelim.

—Hayhay.

Dostum beni bırakmadı. Ben meseleyi öyle merak ediyordum ki, beraber gitmeye can attım. Şunu da itiraf edeyim, hem de bahtsız babanın fikrindeydim: Hırsız Arthur’du.

Ama Sherlock Holmes’a da güvenim vardır. Bunun için Arthur’un hırsız olduğuna yemin edemezdim. Holmes Holder’in iddiasını o anda reddetmişti.

Kuzey banliyösüne kadar Holmes hiç konuşmadı. Çenesini göğsüne dayamış, daha rahat düşünebilmek için şapkasını kaşlarının üstüne kadar indirmişti.

Bay Holder’e gelince: Beliren ümit ışığı onu biraz canlandırmış gibiydi. Hatta benimle bankacılık hakkında münakaşaya bile girişti.

Birkaç kilometre trenle yol aldık birkaç yüz metre yol da yaya yürüdük, büyük bankerin mütevazı evi Fairbank’a geldik.

Fairbank, yolun az gerisinde, beyaz taştan yapılmış dört köşe bir binaydı. İki arabanın karşılaşıp geçebilecekleri bir viraj ve iki kapıya doğru uzanan bir bahçe yolu göründü.

Solda iki çit arasından mutfağa gidiliyordu. Servis kapısı oradaydı.

Soldaki yol ahırların yoluydu. Bahçe dışına çıktığından, o yolu başkaları da kullanmaktaydı.

Holmes sokak kapısının önünde durdu, yavaş yavaş evin etrafını dolaştı, cepheyi geçti, mutfak yolundan yürüdü, bahçede gezdi, ahırlara giden yolu inceledi.

Holmes o kadar yavaş yürümekteydi ki, Bay Holder’le içeri girip yemek odasında beklemeye karar verdik.

Sessiz ocağın başına oturduk. Biraz sonra odaya genç bir kız girdi. Ortadan uzun boylu, zayıf, teninin beyazlığı üstünde daha iyi belirecek kadar kara gözlü ve siyah saçlıydı. Onun kadar uçuk benizli kadın görmedim diyebilirim. Dudaklarında renk yoktu, gözlerinde ise sessiz bir yalvarış ifadesi vardı.

Odaya girip ilerlemeye başlayınca, ona bankere acıdığımdan daha çok acıdım, çünkü bu iradeli ve azimli bir kadındı, sırasında sakinliğini muhafaza etmesini bildiği de belliydi.

Bana aldırış etmeden amcasına yaklaştı, iki avucunu yanaklarına dayadı ve sordu:

—Arthur'u serbest bırakmalarını emrettiniz mi baba?..

—Hayır kızım. Apreyi delip boşaltmak gerekiyor.

—Ama ben onun suçsuz olduğuna eminim. Bir kadın önsezisinin ne derece olumlu olduğunu tasavvur edemezsiniz. Onun suçlu olmadığını biliyorum. Yaptığınıza pişman olacaksınız.

—Suçsuz da, neden sustu?

—Ne bileyim? Belki de kendisini itham etmenize kızdı da, hiçbir şey açıklamadı.

—Tacı elinde gördüm, onu itham etmem tabiidir.

—Ya sadece bakmak için aldıysa… Bana inanınız baba. Arthur suçlu değildir hırsız değildir. Hemen kapatın bu meseleyi. Arthur'cuğun hapishanede olduğunu düşündükçe insan deli oluyor!.

—Zümrütler bulunmadan bu işi kapatmam. İmkânı yok Mary. Sen Arthur'u sevdiğin için, bu meselede benim düştüğüm durumun fecaatini kavrayamıyorsun. İşi kapatmak şöyle dursun, bu meseleyi aydınlatsın diye Londra'dan detektif getirdim.

—Dedektif bu zat mı?

—Hayır bu zat detektifin arkadaşıdır?

—Dedektif nerede?

—Ahırlara giden yolda dolaşıyor.

—Ahırlara giden yolda mı?

Siyah kaşları çatıldı:

—Orada ne bulmayı umuyor?..

Bu sırada Holmes girdi, Mary ona döndü:

—Herhalde dedektif sizsiniz?

—Evet bayan.

—Arthur'un günahsız olduğunu ispat edeceğinize eminim. Bunu önseziyle

söylemiyorum, Arthur’un günahsız olduğuna bütün varlığımla inanıyorum.

Holmes ayağının karlarını paspasa sildi:

—Bu hususta ben de sizinle aynı fikirdeyim. Yeğeninizin suçsuz olduğunu meydana çıkaracağımı ümit ediyorum… Siz Bayan Mary Holder’siniz değil mi?

—Evet efendim.

—Size bir iki şey sorabilir miyim?

—Hay hay!... Bu korkunç muammanın çözülmesi için elimden geleni yaparım.

—Dün gece siz hiçbir şey duymadınız mı?

—Babam sesini yükseltene kadar hiçbir şey duymadım.

—Babanızın sesini duyunca ne yaptınız?

—Kalkıp aşağı indim.

—Kapılarla pencereleri kapamıştınız değil mi?

—Evet, hepsini kapamıştım.

—Pencereleri iyi kapamış mıydınız?

—Evet.

—Bu sabah pencereler kapalı mıydı?

—Evet.

—Hizmetçilerden birinin sevgilisi varmış. Dün akşam babanıza kapının önünde onunla konuştuğunu sandığınızı söylemişsiniz.

—Evet. Salona kahve getirmişti. Belki babamın taçtan bahsettiğini duymuştur.

—Anladım. Bunu sevgilisine haber verdi, birlik olup tacın üç zümrüdünü çaldılar demek istiyorsunuz.

Sabrı tükenen banker şiddetle müdahale etti:

—Tahminlerle vakit kaybetmek neye yarar?

Size tacı Arthur’un elinde gördüm diyorum.

—Biraz sabrediniz Bay Holder.

Sherlock Holmes yine kıza döndü:

—Biz gelelim hizmetçi kıza Bayan Holder. Mutfak kapısından girdiğini görmüş olacaksınız.

—Evet. Kapının iyi kapanıp kapanmadığına bakmaya gitmiştim, onun usulca girdiğini ve sis içinde duran sevgilisini de gördüm.

—Tanır mısınız?

—Evet bizim manav Francis Prosper'dir.

—Kapının solunda duruyordu değil mi?

—Evet.

—Tahta bacak değil mi?

Genç kız kara gözlerini açıp hayretle Holmes'e baktı:

—Siz galiba şaytanın tâ kendisisiniz!... Bunları nereden biliyorsunuz?

Gülümsedi, fakat Holmes'in suratı o kadar aksiydi ki, gülümsemekte devam edemedi. Holmes:

—Üst kata çıkmalıyım, dedi, belki sonra yine evin etrafını dolaşırım. Fakat yukarı çıkmadan önce alt katın pencerelerini gözden geçireyim.

Pencereden pencereye gidip geldi, antreden ahırlara giden yola açılan büyük pencerenin önünde durdu… Açtı, nihayet:

—Tamam, dedi, artık yukarı, çıkabiliriz.

Bankerin bürosu küçük bir odaydı, külrengi bir halı, büyük bir masa, bir ayna vardı. Holmes masaya gidip kilide baktı:

—Bu masanın anahtarı nerede?

—Dolabın anahtarıdır.

—Burada mı?

Sherlock Holmes anahtarı alıp çekmeyi açtı.

—Gürültü çıkarmadan açılıyor. Açıldığı zaman uyanmamanız gayet tabii. Bu kutu da tacın kutusu olacak. Açabilir miyim?

—Açınız Bay Holmes.

Holmes kutuyu açtı, tacı çıkarıp masanın üstüne koydu. Kuyumculuk sanatının şaheser bir örneğiydi. Bu derece güzel otuz altı zümrüt görmemiştim. Tacın bir ucu bükülüp kırılmıştı: Bu uçta üç zümrüt vardı.

Holmes tacı Holdere uzattı:

—Tacın ucunu kırabilir misiniz?

Banker korkarak geriledi:

—Tecrübe dahi etmem!.

—Öyleyse ben bir tecrübe edeyim.

Holmes bütün kuvvetiyle bükmeye çabaladı, ama nafile… Gayet serinkanlı:

—Biraz bükülür gibi oldu dedi. Parmaklarım son derece kuvvetlidir ama, ne kadar uğraşsam kıramam. İnsanüstü kuvveti olmayan hiç kimse kıramaz. Fakat kırdım farz edelim Bay Holder. Tabanca sesi gibi bir ses çıkar. Yanı başınızda böyle bir gürültü olsaydı duymaz mıydınız?

—Ne söyleyeceğimi bilmiyorum. Büsbütün şaşırdım.

Holder sahiden şaşkındı.

Holmes kıza döndü:

—Bu yolda devam edersek ortada şaşılacak hiçbir şey kalmaz. Siz ne dersiniz Bayan Holder?

—Ben de babam gibi şaşırdım kaldım.

—Gördüğünüz zaman oğlunuzun ayağında ne terlik vardı, ne de ayakkabı değil mi?

—Gömlek ve pantolonlaydı.

—Teşekkür ederim. Bu sorguda talih bize yardım etti, muammayı çözemezsek kabahat bizimdir.

Kapıya yürüdü:

—Müsaade edersiniz tetkiklerime dışarıda devam edeceğim Bay Holder.

—Evinizdeymiş gibi hareket edin.

—Benimle beraber kimse gelmesin. Lüzumsuz ayak izleri işi zorlaştırır.

Bir saat dışarıda kaldı, sonra yine ayakları kar içinde geldi.

—Görmek istediğim her şeyi gördüm Bay Holder. Artık evime dönüyorum. Yapılacak başka hiçbir şey yok.

Bay Holder'in gözleri dört açıldı:

—Ya zümrütler? Zümrütler ne oldu?

—Söyleyemem.

Bankerin dudakları titredi:

—Zümrütler bulunamayacak… Peki ya oğlum? Bana ümit vermiştiniz?

—Fikrimi değiştirmedim.

—Öyleyse Allah rızası için söyleyin, dün gece evimde neler oldu?

—Yarın sabah saat dokuzla on arası Baker Street'teki evime gelirseniz, sizi aydınlatabileceğimi umuyorum.

—Peki, gelirim.

—Zümrütleri ele geçirmek için istediğim masrafı yapmama açık çek vermiştiniz değil mi?

—Zümrütleri bulmak için servetimi veririm.

—Pekâla. Bu işle meşgul olmaya gidiyorum. Allaha ısmarladık.

Kapının eşiğinde durdu:

—Belki bu akşam tekrar buraya gelirim.

Dostumun bu meseleyi hallettiğini anlamıştım. Fakat ne neticeye vardığını düşünüp zihin yormadım.

Eve dönerken, yolda biraz yokladım, kaçamaklı cevaplar verdiğini görünce ısrar etmedim.

Evimize girdiğimiz zaman saat üçe geliyordu. Odasına girdi birkaç dakika sonra uşak kıyafetinde çıktı: Tomar halinde bir yaka, kumaşı parlamış eski bir elbise, kırmızı kravat, patlak pabuç.

Şöminenin üstündeki aynaya bakıp:

—İş yürüyecek sanırım, dedi. Sizi de beraber götürmek isterdim ama, yalnız gidersem daha iyi olur Watson…

—Bir iz yakaladınız galiba?

—Bana sorarsanız ipin ucu elimde, ama yanılabilirim. Herhalde yanılıp yanılmadığımı biraz sonra anlayacağım. Birkaç saate kadar döneceğimi umuyorum.

Büfenin üstünde duran sığır söğüşünden bir dilim kesip, iki dilim ekmek arasına koydu ve gitti.

Eve döndüğü zaman ben çayımı için bitirmiştim. Pek keyifli olduğu belliydi. Elinde eski bir ayakkabı vardı. Bağından tutmuş sallıyordu. Bir köşeye fırlayıp attı:

—Bir çay içerim, dedi.

Bir fincan çay verdim; aldı:

—Duracak vaktim yok. Geldim ama hemen gidiyorum. Beni beklemeyin Watson.

—Ne yapıyorsunuz?

—İşi tahkik ediyorum.

—Nerede?

—Vest End’in öbür ucunda.

—Ne zaman gelirsiniz?

—Hiç bilmem. Bunun için beklemeyin diyorum.

—İş yürüyor mu?

—Şöyle böyle. Ama memnunum.

—Tekrar Streatham’a gittiniz mi?

—Gittim.

—Ne âlemdeler?

—Onları görmedim, eve girmedim… Bu mesele pek hoşuma gitti… Neyse gevezeliği bırakalım. Şu kıyafeti değiştirip sokağa insan gibi çıkayım.

Açıklamıyordu ama, muhakkak sağlam bir ipucu yakalamıştı. Sevinçten çökük yanakları kızarmıştı, gözlerinin içi gülüyordu.

—Allaha ısmarladık Watson.

—Güle güle Holmes.

Ne zaman geleceğini Allah bilirdi. Bu işi soruşturmaya başladığı zaman yüzünü bazen kırk sekiz saat görmezdim. Koltuğu ocağın başına çektim. Gece yarısına kadar oturdum.

Gece yarısı yatak odama çıktım. Soyundum, yattım. Fakat uyku tutmadı. Aklıma Holmes'un bazı sözleri ve o sözlerini takip eden esrarengiz hadise geldi. Yattığım yerde o mesele gözlerimin önünde şöyle bir resmigeçit yaptı.